

Liikuntapaikkarakentaminen Oulussa 2022-2031

Liikuntapaikkarakentamisen työryhmä
Loppuraportti

OULUN KAUPUNKI
LIIKUNTAPALVELUT
31.5.2022

OUKA.FI

Tiivistelmä.....	3
1 Johdanto.....	4
2 Liikuntalaki ja liikunnan strategiset perusteet.....	6
2.1 Liikuntalaki.....	6
2.2 Oulun kaupunki aktiivisen elämäntavan mahdollistajana.....	7
3 Liikuntapaikkarakentamisen suunta.....	10
3.1 Valtio liikuntapaikkarakentamista ohjaavana tahona.....	11
3.2 Liikuntapaikkarakentamisen avustusjärjestelmä.....	11
3.2.1 Avustamisen linjaukset.....	12
3.3 Liikuntapaikkojen sijoittuminen Oulussa.....	14
4 Nykyinen liikuntapalveluverkko.....	15
4.1 Liikuntapalveluverkon perusteet.....	15
4.2 Liikuntapaikkaluokittelu pääkeskuksista lähiliikuntapaikkoihin.....	16
4.3 Liikuntapaikkojen kunnossapito- eli hoitoluokitukset.....	18
5 Viimeisimmät investoinnit.....	21
6 Kehittämisperiaatteita.....	23
6.1 Organisoidun liikuntatoiminnan ulkopuolella olevien henkilöiden liikunnan edistäminen.....	23
6.2 Lähiliikuntapaikkojen kehittäminen.....	23
6.3 Liikuntatilat ja -pihat päiväkotij- ja kouluinvestointien yhteydessä.....	24
6.4 Uusien liikuntapaikkojen rakentamisen kriteerit.....	25
6.5 Yksityinen liikuntapaikkarakentaminen.....	25
6.6 Tekojäärätkaisut.....	26
6.7 Pyöräilyolosuhteiden kehittäminen.....	26
6.8 Kilpa- ja huippu-urheilun olosuhteiden kehittäminen.....	27
6.9 Uimahallien peruskorjausten toteuttaminen.....	28
7 Esitys liikuntapaikkarakentamisen kohteista vuosille 2022-2031.....	29
7.1 Erillisinvestoinnit.....	30
7.2 Liikuntapalveluiden kunnossapito-ohjelman kautta toteutettavat kohteet ja muut uusinvestointikohteet.....	31
7.3 Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen perusparannusohjelmasta toteutettavat kohteet.....	32
8 Lähteet.....	33
9 Liitteet.....	34

Tiivistelmä

Liikuntapaikkarakentaminen Oulussa 2022-2031 -asiakirjan tarkoituksena on toimia ohjaavana asiakirjana tulevien vuosien liikuntapaikkarakentamiselle. Asiakirja on päivitys vuonna 2018 valmistuneeseen 10-vuotissuunnitelmaan. Kokonaisuudessaan liikuntapaikkojen nykytilanne mukailee muuta rakennuskantaa, eli 1970-90-luvuilla rakennetut kohteet ovat peruskorjauksiä. Joissain tapauksissa on järkevämpää purkaa kokonaan vanha kohde ja rakentaa uusi.

Oulussa korjauspaine kohdistuu erityisesti uimahalleihin, joiden peruskorjausväli on keskimäärin 15 vuotta. Uimahallien ollessa suosituin liikuntapaikka 1,1 miljoonalla vuosittaisella kävijällä on erityisen tärkeää, että hallien peruskorjaukset suoritetaan systemaattisesti aikataulussa, jotta halleja ei jouduta enneaikaisesti sulkemaan kunnossapito-ongelmien vuoksi.

Liikuntapaikkojen rakentaminen ja niihin panostaminen edistää kuntalaisten hyvinvointia ja ennaltaehkäisee monipuolisesti erilaisia sairauksia. Liikunta- ja urheilumahdollisuudet ovat myös vetovoimatekijä kaupungille. 10-vuotissuunnitelmassa on linjattu yhdeksän liikuntaolosuhteisiin liittyvää kehitystoimenpidettä sekä esitetty peruskorjaus- ja uudisrakennusaikataulu liikuntakohteille vuosille 2022-2031.

1 Johdanto

Kaupungin talousarviossa 2022 ja -suunnitelmassa 2023-2024 on linjattu, että liikuntapaikkojen kehittämistä jatketaan Liikuntapaikkarakentaminen Oulussa 2018-2027 -asiakirjan, lähiliikuntapaikkaohjelman sekä tekojääohjelman linjausten ja kehittämisperiaatteiden mukaisesti. Sivistys- ja kulttuuripalvelujen vuoden 2022 käyttösuunnitelmassa on linjattu, että ko. liikuntapaikkarakentamisen 10-vuotissuunnitelma päivitetään vuoden 2022 aikana. Nyt laadittu suunnitelma on jatkoa Liikuntapaikkarakentaminen Oulussa 2016-2025 -asiakirjalle (sivistys- ja kulttuurilautakunta 9.2.2016 § 17; kaupunginhallitus 22.2.2016 § 83) sekä Liikuntapaikkarakentaminen Oulussa 2018-2027 -asiakirjalle (sivistys- ja kulttuurilautakunta 23.8.2018 § 129; kaupunginhallitus 17.9.2018 § 237). Liikuntapaikkarakentamisen 10-vuotissuunnitelman tarkoituksena on kartoittaa Oulun kaupungin liikuntapaikkojen uudisrakentamista sekä selvittää tulevia liikuntapaikkojen perusparannuskohteita vuosille 2022-2031.

Suunnitelmaa valmistelemaan työryhmään kuuluivat liikuntajohtaja Niina Epäily (pj.), suunnittelija Satu Kiipeli (siht.), ulkoliikuntapäällikkö Mika Puolitaival, liikuntalaitospäällikkö Matti Rautio, yleiskaavapäällikkö Paula Paajanen, kiinteistömanageri Riikka Vesteri, aluepäällikkö Pirjo Koret, seuraneuvottelukunnan puheenjohtaja Marjo Sjögren sekä sivistys- ja kulttuurilautakunnan jäsenet Suvi Helanen, Pekka Hetta ja Aleksanteri Kekonen. Työryhmällä oli mahdollisuus käyttää asiantuntijoita. Lisäksi seuraneuvottelukunta järjesti urheiluseuroille suunnatun liikuntapaikkarakentamiseen liittyvän info- ja keskustelutilaisuuden 31.5.2022.

Liikuntapaikkarakentamisen työryhmän tehtävänä oli:

- Tehdä esitys 10-vuotissuunnitelmaksi liikuntapaikkarakentamisen kohteista
- Suunnitelmassa tulee ilmetä kaupungin omat hankkeet, niiden sijainti kaupungissa, arvioitu toteutusaikataulu, investoinnin suuruusluokka sekä valtion tai muun ulkopuolisen tahon mahdolliset rahoitusosuudet.
- Kaupungin hallinnoimien kiinteistöjen peruskorjaustarpeiset kohteet huomioidaan myös suunnitelmassa siltä osin kuin ne ovat tiedossa
- Yksityiset liikuntapaikkarakentamisen kohteet huomioidaan siltä osin kuin ne ovat tiedossa

Kuntien liikuntapalveluita ohjaa liikuntalaki (2015), jonka 5 §:n mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Valtionavustuspolitiikkaa liikuntapaikkarakentamisessa ohjaavat liikuntasektoriin liittyvä lainsäädäntö, hallitusohjelman kirjaukset, valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta, valtion talousarviossa liikuntapolitiikalle asetetut vaikuttavuustavoitteet sekä opetus- ja kulttuuriministeriön strategia. Valtion liikuntaneuvoston ja opetus- ja

kulttuuriministeriön yhteistyössä on laadittu liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirja, mikä on hyväksytty valtion liikuntaneuvostossa 15.4.2021. Liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirjassa avustuskriteerien painotukset suosivat liikuntapaikkarakentamista, mikä vastaa ensisijaisesti laajojen käyttäjäryhmien, kuten kuntalaisten, seuratoiminnan ja huippu-urheilun muuttuviin olosuhdetarpeisiin ja tämä tarve on se selkeästi osoitettu. Hankkeen tulee edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä esteettömyyttä ja saavutettavuutta liikunnassa ja urheilussa. Avustuskriteerinä on myös, että hankkeen tulee myös edistää kestävää kehitystä liikuntapaikkarakentamisessa.

Oulun väestömäärä oli vuoden 2021 lopussa 209 551 asukasta. Oulun väestö on ikärakenteeltaan nuorta, sillä oululaisten keski-ikä on 39,2 vuotta. Oululaisista 0-6-vuotiaiden osuus väestöstä on 7,1 %, peruskouluikäisten 11,2 %, 16-24-vuotiaiden noin 13,8 % ja yli 65-vuotiaiden 16,9 %. Väestöennusteiden mukaan oululaisten väestönkasvu jatkunee positiivisena myös ensi vuosikymmenille. Oulun lisääntyvä väestö kasvattaa liikuntapalveluiden kysyntää tulevaisuudessa. Siksi onkin tärkeää satsata tulevaisuudessa mahdollisimman monikäyttöisiin ja laajoja käyttäjäryhmiä palveleviin liikuntapaikkoihin. Myös yksityisen sektorin merkitys liikuntapaikkojen rakentamisessa tulee jatkossa kasvamaan. Lisäksi suunnitteluvaiheessa ja palvelujen tuottamisessa tulee yhä enemmän korostumaan eri toimijoiden, niin hallintokuntien, kuntien, järjestöjen kuin yksityissektorinkin, välinen yhteistyö. Myös käyttäjien osallistaminen ja kuuleminen suunnittelutyössä tulee olemaan tärkeä osa prosessia.

2 Liikuntalaki ja liikunnan strategiset perusteet

2.1 Liikuntalaki

Kuntalain 1 §:n mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Liikuntapaikkojen ja -palveluiden järjestäminen perustuu liikuntalakiin. Paikallisella tasolla liikuntapaikkojen ja -palveluiden järjestämistä ohjaavat myös kaupunkistrategia, kaupungin talousarviot ja -suunnitelmat, maankäytön toteuttamishjelma MATO, kaavoitukselliset ratkaisut, sivistysohjelma ja muut liikuntapalveluja ohjaavat asiakirjat (esim. terveystuikunnan vaikutusten arvioinnin suunnitelma, lähiliikuntapaikkaohjelma, tekojääohjelma).

Liikuntalain (390/2015) tavoitteena on edistää

- 1) eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa;
- 2) väestön hyvinvointia ja terveyttä;
- 3) fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista;
- 4) lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä;
- 5) liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta;
- 6) huippu-urheilua;
- 7) liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita; sekä
- 8) eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Liikuntalain 5 §:n mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:

- 1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen;
- 2) tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta; sekä
- 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista.

Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevilla keskeisillä päätöksillä osana kuntalain (365/1995) 27 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Kunnan hoitaessa 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä kunta ei toimi kilpailutilanteessa markkinoilla, ellei niitä toteuteta liiketoiminnallisilla tavoitteilla ja perusteilla.

2.2 Oulun kaupunki aktiivisen elämäntavan mahdollistajana

Oulun kaupunginvaltuusto (kv 31.1.2022 § 3) on hyväksynyt Kaupunkistrategia Oulu 2030 -asiakirjan. Oulun visio 2030 on Kulttuuri-ilmastonmuutos NYT! Visioon liittyen kaupunkistrategiaan on kirjattu keskeisinä tavoitteina seuraavaa:

Oulu on asteen verran parempi paikka elää, opiskella ja yrittää.

Kulttuuri-ilmastonmuutos on uutta yhdessäolon tunnetta, oululaista asennetta ja tapaa toimia.

Vuonna 2030 Oulu on pohjoinen kestävästi kasvava 230.000 asukkaan kansainvälinen keskus. Meillä yhdistyy inhimillinen ja hyväntuulinen ilmapiiri, huipputeknologia ja yrittäjyys sekä omaleimainen, uutta luova älykäs kulttuuri. Oulussa on osaavaa työvoimaa, korkeatasoinen koulutustarjonta ja nuori väestö. Sivistys rakentaa Oulua.

Rakennamme yhdessä kansainvälisiä menestystarinoita ja hyödynnämme rohkeasti digitalisaation mahdollisuudet. Tavoitteena on 2000 työpaikan nettokasvu vuodessa.

Kaupunkistrategia Oulu 2030 -asiakirjassa on määritelty kuusi strategista painopistettä, joita ovat seuraavat:

- Oulu on Suomen yritysmyönteisin kansainvälinen kasvukeskus
- Oulu2026 vahvistaa veto- ja pitovoimaa
- Oulu on hiilineutraali 2035
- Oulussa jokaisella on mahdollisuus elää terveellistä ja turvallista elämää
- Sivistys rakentaa kestävä ja kansainvälistä Oulua
- Oulussa on vaikuttavat palvelut, kestävä talous ja hyvinvoiva henkilöstö

Strategisina tavoitteina kaupunkistrategiassa on linjattu mm., että tuemme oululaisten hyvinvointia ja toimintakykyä kehittämällä ennaltaehkäiseviä toimia ja mahdollistamme aktiivisen ja liikunnallisen elämäntavan sekä mielekkään tekemisen. Strategisina toimenpiteinä aktiivisen ja liikunnallisen elämäntavan mahdollistamisen sekä mielekkään tekemisen alla on toimenpiteiksi linjattu seuraavat toimenpiteet vuosille 2022-2025:

- vahvistamme terveysliikuntaa ja hyvinvointiaktiivisuutta sekä kulttuurihyvinvointia edistäviä toimia
- tuemme monipuolista harrastustoimintaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
- huomioimme rakennetun ympäristön suunnittelussa ja toteuttamisessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulman

- kannustamme aktiiviseen ja liikunnalliseen elämäntapaan ja olemme urheilumyönteinen kaupunki
- teemme tiivistä yhteistyötä kaupungissa toimivien eri järjestöjen kanssa

Oulussa on sivistysohjelma, jossa liikunnan osalta tavoitteiksi on asetettu kolme tavoitetta, jotka ovat seuraavat:

- 1) Lisäämme oululaisten terveystoimintaa ja hyvinvointiaktiivisuutta sekä vahvistamme Oulua urheilutapahtumakaupunkina
- 2) Kannustamme aktiiviseen ja liikunnalliseen elämäntapaan ja olemme urheilumyönteinen kaupunki
- 3) Kehitämme liikuntaa ja kilpaurheilua mahdollistavia olosuhteita

Liikuntapalveluiden ydintehtävänä on liikuntapalveluiden järjestäminen, jonka pohjalta rakentuvat liikuntapalvelujen ydinpalvelut; liikunnan ohjauspalvelut, sisäliikuntapalvelut ja ulkoliikuntapalvelut. Ydinpalvelujen järjestämisen laajuuteen ja palvelutarve-ennusteeseen vaikuttavat lähinnä kolme keskeistä muuttujaa, joita ovat väestömäärän kehitys, alueellinen laajentuminen (mm. kaupungin laajentuminen ja uudet asuinalueet) sekä liikuntakulttuurin kentässä tapahtuvat muutokset (mm. lajikirjon muuttuminen, uudet lajit, olosuhdevaatimukset, harrastajamäärien ja kilpailutason muutokset).

Liikunnan edistäminen on osa kuntalaisten laajempaa terveyden edistämistä. Säännöllinen liikunta on terveyden ja hyvinvoinnin edellytys kaikissa elämänvaiheissa. Tavoitteena on edistää terveystoimintaa, hyvinvointiaktiivisuutta ja terveyserojen kaventumista liikunnan avulla siten, että liikuntapalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä iästä, sukupuolesta, varallisuudesta, taidoista tai liikunta-aktiivisuudesta riippumatta. Liikunnalla tuetaan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä, ylläpidetään työ- ja toimintakykyä, lisätään ikäihmisten omaoimisuutta ja elämänhalua sekä vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Edistämällä liikunnallista elämäntapaa ja tukemalla hyvinvointiaktiivisuuden kasvua voidaan vahvistaa hyvinvointia ja terveyttä kaikissa elämänvaiheissa. Myös runsas lajitarjonta sekä eri lajien tasokkaat liikuntapaikat ja menetys vahvistavat Oulun imagoa liikunta- ja urheilukaupunkina.

Arkiliikunnan edistämällä ja liikuntaan mahdollistavan yhdyskuntasuunnittelun avulla voidaan edistää aktiivisen elämäntavan toteuttamista lähellä omaa elinympäristöä. Yhteistyö ja kumppanuus eri toimijoiden kanssa ja erilaisten kansalaistoimijoiden, kuten liikunta- ja urheiluseurojen, eläkeläisjärjestöjen, vammais- ja kansanterveysjärjestöjen merkitys liikunnan edistäjinä ja palveluntarjoajina on keskeinen.

Liikuntapaikat ja -palvelut ovat kunnallisia palveluja, joiden rakenteet ja sisällöt muuttuvat. Liikuntakulttuuri on laajentunut urheilusta kuntoilun kautta terveys- ja arkiliikuntaan. Liikunnalla on todettu saavutettavan yksilötason terveyttä edistävien vaikutusten lisäksi merkittäviä kansantaloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Liikunnalla on mm. keskeinen rooli yhä kasvavien väestöryhmien välisten terveyserojen kaventajana. Liikunnan avulla vaikutetaan myönteisesti suvaitsevaisuuden lisääntymiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn sekä tasa-arvoisemman yhteiskunnan rakentamiseen. Keskeisenä tavoitteena on, että kaikilla on yhdenvertainen mahdollisuus liikunnalliseen ja hyvinvointia edistävään elämäntapaan sekä elämysten ja yhteisöllisyyden kokemiseen liikunnan avulla.

Liikuntakulttuurin alueella liikuntakäyttäytymisessä, elämäntavoissa ja lajitarjonnassa tapahtuvat muutokset luovat kasvavia paineita liikuntapalveluille. Liikuntapaikoissa painopiste suuntautuu perus- ja lähiliikuntapaikkoihin sekä monikäyttöisiin liikuntatiloihin. Yhdyskuntarakennetta ja arkiympäristöä tulee kehittää liikkumista suosivaksi. Vapaa-ajalle asetettavat toiveet ja odotukset kasvavat edelleen, jolloin kuntalaisten laatutietoisuus ja odotusarvot liikunnan palvelutarjontaa kohtaan lisääntyvät. Uusien, innovatiivisten toimintamallien rakentaminen, aktiivinen yhteistyö sekä kumppanuuden ja verkostoitumisen kasvattaminen eri liikunta-alan toimijoiden kanssa ovat edellytyksiä palvelujen saatavuuden ja laadukkuuden varmistamiseksi myös tulevaisuudessa.

Koronapandemia on selkeästi osoittanut, että liikunnalla ja liikuntapalveluilla on kuntalaisille tärkeä merkitys ei vain fyysisen hyvinvoinnin vaan myös psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Koronapandemian aikana erinäisien rajoitusten myötä kuntalaisten liikuntakäyttäytymisessä ulkoliikunnan merkitys ja ulkoliikuntaan liittyvät aktiviteetit ovat lisänneet suosiotaan ja suosio näyttää säilyvän edelleen. Koronapandemian aikana erinäisien rajoitusten takia kuntalaisten liikuntakäyttäytymisessä oli havaittavissa, että ulkoliikunnan merkitys ja suosio ja ulkoliikuntaan liittyvät aktiviteetit lisäsivät suosiotaan ja niiden suosio näyttää säilyvän edelleen. Epävakaat geopoliittiset tilanteet voivat myös lisätä tarvetta kuntalaisten yhteisöllisyyden lisäämiseksi, jossa liikunnalla on merkittävä rooli.

Eri hallinnonalojen ja toimijoiden rooli ja yhteistyön merkitys liikunnan edistämiseksi korostuu erityisesti elämäntavan alku- ja loppuvaiheissa. Polarisoituminen liikuntakäyttäytymisessä näkyy selvimmin lasten ja nuorten kohdalla. Liikunnan edistäminen neuvolatoiminnassa, varhaiskasvatuksessa sekä koulu-, oppilaitos- ja korkeakouluympäristöissä edellyttää toimivaa yhteistyötä muiden hallintokuntien, hyvinvointialueen ja toimijoiden kanssa. Ikääntyvän ja erityistoimia vaativien väestöryhmien (liikuntaesteiset, pitkäaikaissairaat, maahanmuuttajat, työttömät jne.) kasvu luovat tarpeita suunnata liikuntapalveluja ja -tiloja ko. väestöryhmille. Tavoitteena on luoda edellytykset ja puitteet, joissa yksittäiset liikkujat, urheiluseurat ja muut liikuntaa järjestävät tahot järjestävät toimintaa ja edistävät liikkumista vastuullisesti.

Liikunnan kustannustehokas vaikuttavuus paranee parhaiten kansalaisten omaa aktiivisuutta lisäämällä. Liikunnallisuuden lisäämisessä tarvitaan eri toimijoiden sitoutumista liikunnan edistämiseen sekä yhteistyön tehostamista. Kattavalla ja monipuolisella liikuntapalveluverkolla vaikutetaan positiivisesti alueen vetovoimaisuuteen sekä käyttäjien hyvinvointiin ja terveyteen.

3 Liikuntapaikkarakentamisen suunta

Hyvät liikkumisolosuhteet ovat merkittävä tekijä väestön liikunnallisen elämäntavan ylläpitämisen ja lisäämisen näkökulmasta. Liikuntapaikkojen rakentamisella ja niiden ylläpitämisellä voidaan vaikuttaa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kaikissa ikäryhmissä. Liikuntapaikat luovat perustan elinvoimaiselle liikuntakulttuurille väestön laaja-alaisesta liikunnasta aina huippu-urheiluun asti.

Suomen liikuntapaikkaverkosto on laaja. Lipas -tietojärjestelmä on valtakunnallinen paikkatietokanta liikuntapaikoista, ulkoilureiteistä ja virkistysalueista. Lipas -tietokantaan kerätään tiedot Suomen julkisista, erityisesti kuntien omistamista liikuntapaikoista. Myös yksityisten yritysten ja yhdistysten hallinnoimia paikkoja löytyy tietokannasta. Suomessa on Lipas-tietojärjestelmän mukaan noin 38 800 liikuntapaikkaa. Suomalaiselle liikuntapaikka- ja olosuhdeverkostolle on tyypillistä suuri kuntakohtainen vaihtelu ja kuntien erilaiset tarpeet. Alueelliset erot vaikuttavat palvelujen tasavertaiseen saavutettavuuteen. Erityisesti pienissä ja väestörakenteeltaan ikääntyvissä kunnissa kuntien resurssit ovat olleet pitkään riittämättömät liikuntapaikkojen riittävään ylläpitoon ja suunnitelmalliseen rakentamiseen. Nähtävissä on, että väestön ikääntymisen ja kaupungistumisen sekä kuntien talousaasteiden myötä nykyisen kaltaisen liikuntapaikkaverkoston ylläpitäminen vaikeutuu (Valtion liikuntaneuvosto 2021, 43). Kuntien väliset erot liikuntaolosuhteissa ja resursoinnin mahdollisuuksissa ovat isoja, ja valtionavustuksen merkitys rakennushankkeiden käynnistymisessä onkin yleisesti ottaen kunnissa ollut suuri.

Valtio on avustanut liikuntapaikkojen rakentamista 1930-luvulta lähtien, mutta toden teolla liikuntapaikkojen rakentaminen kiihtyi 1960-luvulla, jolloin väestön vapaa-ajan määrä keskimäärin lisääntyi ja liikunnan harrastusmuodot laajenivat yhä enemmän sisätiloihin. Myös rakentamisen tekniset vaatimukset kasvoivat uima- ja jäähallirakentamisen myötä. Liikuntapaikkojen määrällinen kasvu on ollut suhteellisen hidasta 1990-luvulta lähtien lukuun ottamatta jäähallien rakentamista, joita on rakennettu runsaasti. Lisäksi lähiliikuntapaikkoja on rakennettu paljon 2000-luvulla tietoisien politiikan seurauksena. (Valtion liikuntaneuvosto 2014, 9)

Noin 72 % liikuntapaikoista on kuntien, kuntayhtymien tai kuntaomisteisten yritysten omistamia. Lopuistakin liikuntapaikoista merkittävä osa on kuntien määräysvallassa olevien osakeyhtiöiden ja yhteisöjen hallinnassa tai kuntien omistuksessa (Valtion liikuntaneuvosto 2021, 42).

Oulussa liikuntapaikkarakentaminen on mukaillut valtakunnallisia trendejä ollen usean liikuntapaikan rakentamisessa myös edelläkävijä. Raatin uimahalli rakennettiin vuonna 1952, entinen Urheilutalo vuonna 1962 ja Raksilan uimahalli vuonna 1974 samoin kuin Raksilan jäähalli ja Haukiputaan Jatuli. 1980- ja 1990-luvulla valmistuivat muun muassa Ouluhalli (vuonna 1987) ja Linnanmaan liikuntahalli (vuonna 1992). Tällä vuosituhanella on avattu mm. Linnanmaan jäähalli vuonna 2000 ja Heinäpään jalkapallohalli 2007. Raatin uimahallin peruskorjaus valmistui vuonna 2010. Uusimpia liikuntapaikkainvestointeja ovat olleet mm. Jäälän urheilualue (2016-2018), Hiukkavaaran kentät (2016-2017), Hollihaan puisto (2016-2017), Pateniemen tekojääkenttä (2020) ja Ouluhallin lisärakennus (2021) sekä

Hönttämäki-Jääli kuntoratayhteys (2018-2019). Lisäksi peruskorjauksia on toteutettu moniin eri kohteisiin, kuten urheilukeskuksiin, kuntoradoille, uimarannoille sekä pallokentille. Lisäksi ulkokuntoilupuiستو ja kuntoportaita on toteutettu määrärahojen sallimissa puitteissa eri puolille kaupunkia.

3.1 Valtio liikuntapaikkarakentamista ohjaavana tahona

Suomalaisen liikuntakulttuurin vahvuuksia ovat monipuolinen liikuntapaikkaverkosto ja liikuntaan kannustavat luonto-olosuhteet. Liikuntapaikkarakentamisen tuki on keskeinen osa valtion liikuntapoliittisia toimia. Valtion rooli liikuntapaikkarakentamisessa on koettu merkittäväksi läpi vuosikymmenten paitsi avustusten myöntäjänä, myös informaation tuottajana.

Suomessa liikuntapaikkarakentamista ohjaa opetus- ja kulttuuriministeriö, joka jakaa liikuntapaikkojen rakentamiseen avustuksia. Liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin myönnetyt avustukset ovat vaihdelleet vuosina 2014-2020 noin 26-41 miljoonan euron välillä (Valtion liikuntaneuvosto 2021, 36). Ohjauspolitiikkaan vaikuttaa vahvasti valtion liikuntaneuvosto. Valtion liikuntaneuvosto on opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelin, joka arvioi valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella, tekee aloitteita ja esityksiä liikunnan kehittämiseksi sekä antaa lausuntoja liikuntamäärärahojen käytöstä. Valtioneuvosto asettaa liikuntaneuvoston eduskunnan toimikaudeksi.

Keväällä 2021 valtion liikuntaneuvostossa on hyväksytty Liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirja. Liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirjan linjaukset perustuvat Liikuntapoliittiseen selontekoon (2018) sekä liikuntapoliitikalle valtion talousarviossa asetettuihin yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteisiin. Suunta-asiakirjan linjausten perustana ovat myös liikuntaan, rakentamiseen ja kaavoitukseen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen sekä ekologiseen kestävään kehitykseen liittyvät linjaukset ja lainsäädäntö. Asiakirjassa huomioidaan niin liikuntakulttuurissa tapahtuneet muutokset kuin laaja-alaiset yhteiskunnalliset muutostekijät, kuten ilmastonmuutos ja väestörakenteen muutokset. Vuoden 2022 liikuntapaikkarakentamisen valtionavustukset noudattavat vielä aikaisemman suunta-asiakirjan euromäärärajoja.

3.2 Liikuntapaikkarakentamisen avustusjärjestelmä

Valtion talousarviossa osoitetaan vuosittain määräraha avustusten myöntämiseksi liikuntapaikkojen ja niihin liittyvien vapaa-aikatilojen perustamishankkeisiin. Perustamishankkeella tarkoitetaan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavaa tilojen rakentamista, hankintaa, peruskorjausta tai niitä vastaavaa toimenpidettä ja mainittuihin toimenpiteisiin liittyvää irtaimen omaisuuden hankintaa.

Valtionavustukset myönnetään hakemuksesta ja niiden myöntäminen on harkinnanvaraista. Uuden Liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirjan mukaisesti liikuntapaikkojen avustus voi kattaa enintään 30 prosenttia hankkeen kustannusarviosta, mutta ei kuitenkaan enempää kuin 750 000 euroa. Lähiliikuntapaikkojen osalta avustus voi kattaa enintään 40 prosenttia hankkeen kustannusarviosta. Uimahallien avustus voi olla 800 000 – 1 000 000 riippuen hankkeen allastilaohjelman monipuolisuudesta ja laajuudesta.

Hankkeissa, jotka toteutetaan eri toimijoiden (keri kunnat, yhdistykset, yritykset, muut yhteisöt) merkittävällä yhteisrahoituksella, voi avustus olla 750 000 – 1 200 000 euroa. Myös hankkeissa, joissa toteutetaan tai peruskorjataan useampi toiminnallisesti merkittävä liikuntapaikka samanaikaisesti, voi avustuksen määrä olla 750 000 – 1 200 000 euroa. Valtakunnallisesti merkittäviin rakentamishankkeisiin voidaan myöntää korotettu valtionavustus (Valtion liikuntaneuvosto 2021, 7).

Jatkossa Aluehallintovirasto päättää niiden hankkeiden avustuksista, joiden kustannusarvio on enintään 1 200 000 euroa. Kustannuksiltaan 1 200 000 euroa ylittävien hankkeiden avustuspäätökset tekee opetus- ja kulttuuriministeriö.

Vuonna 2022 Valtion liikuntaneuvosto myönsi valtionavustukset Linnanmaan uimahallille (800 000 €) ja Kärppien yksityiselle jääurheilukeskushankkeelle (750 000€).

3.2.1 Avustamisen linjaukset

Avustamiselle asetettuja ehtoja säädösten, määräysten ja valtionavustusohjeiden perusteella:

1. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat vähintään 35 000 euroa (ilman ALV)
2. Valtionavustuksen myöntäminen hakijalle on tarpeellista
3. Avustusta myönnetään pääsääntöisesti hankkeisiin, joiden rakentamista ei ole vielä aloitettu.

Rakentaminen katsotaan aloitetuksi, kun uudisrakennuksen perusmuurin valaminen tai muun perustuksen rakentaminen taikka muutos- ja peruskorjaustyöhön liittyvät purkutyöt tai pysyvien rakenteiden teko on aloitettu.

4. Hankkeen tulee käynnistyä pääsääntöisesti avustuksen myöntövuonna.

5. Hankittava omaisuus tulee avustuksen saajan omistukseen.

Tontin osalta edellytetään lisäksi, että avustuksen saaja omistaa tai pitkäaikaisella vuokrasopimuksella (voimassa vähintään 15 vuotta avustuksen myöntämisen jälkeen) hallitsee maapohjaa, jolla liikuntapaikka sijaitsee.

6. Valtionavustus liikuntapaikkarakentamiseen myönnetään ensisijaisesti kunnalle tai kuntayhtymälle taikka niiden määräämisvallassa olevalle yhteisölle.

7. Avustus voidaan myöntää voimassa olevan lainsäädännön puitteissa myös hankkeisiin, jotka toteutetaan muilla kuin taserahoitusmallilla, jos hanke täyttää valtionavustuksen saamisen edellytykset.

8. Hanke on suunniteltava yleisiä rakentamisen laatuperusteita noudattaen.

9. Hakemuksen tulee sisältää: liikuntapoliittinen selvitys* hankkeesta, selvitys hankkeen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta sekä selvitys ilmastokuormituksesta. Hakemuksen liiteasiakirjat ohjeistetaan hanketyyppikohtaisesti opetus- ja kulttuuriministeriön hakuohjeessa.

*Hankkeen liikuntapoliittinen selvitys: Näyttöön perustuva nykytilankuvaus kuntalaisten liikuntakäyttäytymisestä sekä perustelut hankkeen tarpeellisuudesta kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden, kilpa- ja huippu-urheilun tai harrastamisen edistämiseksi (mukaan lukien kuntalaisten ja sidosryhmien kuuleminen hankkeeseen liittyen). Selvitys sisältää kuvauksen hankkeen vaikutuksista kunnan liikuntaolosuhteiden tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen sekä esteettömyyteen ja saavutettavuuteen.

Mitään liikuntapaikkatyyppiä ei rajata kategorisesti valtionavustamisen ulkopuolelle, vaan mikäli liikuntapaikka täyttää valtionavustamisen ehdot, säädökset ja ohjeet, voidaan liikuntapaikalle hakea ja myöntää valtionavustusta. (Valtion liikuntaneuvosto 2021, 5-6).

Valtionavun saamiselle on olemassa kriteerit, joiden toteutumista hankkeessa arvioidaan hankesuunnitelman ja sen liitteiden perusteella. Liikuntapaikkarakentamisen suunta -asiakirjassa avustuskriteereiksi on määritelty seuraavat:

1. Hankkeella vastataan ensisijaisesti laajojen käyttäjäryhmien, kuten kuntalaisten, seuratoiminnan ja huippu-urheilun muuttuviin olosuhdetarpeisiin. Tarve on selkeästi osoitettu.
2. Hanke edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta liikunnassa ja huippu-urheilussa
3. Hanke edistää esteettömyyttä ja saavutettavuutta liikunnassa ja huippu-urheilussa
4. Hanke edistää kestävästä kehityksestä liikuntapaikkarakentamisessa

(Valtion liikuntaneuvosto 2021, 6)

3.3 Liikuntapaikkojen sijoittuminen Oulussa

Liikuntapaikkojen sijoittumista ohjataan Oulussa yleis- ja asemakaavojen avulla. Liikuntapalveluille on varattu kattavasti alueita koko kaupungin alueelta. Oulun keskustan lähialueiden merkittävimmät liikuntapalveluiden aluevaraukset sijaitsevat Raksilassa, Raatissa ja Heinäpäässä. Näille alueille on luotu yleiskaavaan oma merkintä: urheilu- ja virkistyskeskusten alue. Kaavamääräyksen mukaan *alue varataan urheilu- ja virkistyskeskuksia sekä niihin liittyviä palveluja varten. Lisäksi alueelle saa sijoittaa urheilu- ja virkistyskeskuksiin soveltuvia työpaikkatoimintoja.*

Oulun suurimmat vielä rakentamattomat liikuntapalveluiden aluevaraukset sijoittuvat Linnanmaalle, Hiukkavaaraan ja linattiin. Myös Haukiputaan, Kiimingin ja Oulunsalon kaavoissa on varauduttu liikuntapaikkarakentamiseen ja liikuntapalveluiden kehittämiseen. Vastikään käynnistyneissä asemakaavahankkeissa on tunnistettu tarve luoda edellytyksiä myös yksityisille liikuntapalveluille ja asia tullaan ottamaan huomioon mm. Ritaportin aluekeskukseen laadittavassa asemakaavassa.

Rakennettujen alueiden lisäksi viher- ja virkistysalueet reitteineen muodostavat tärkeän osan kuntalaisten liikuntapalveluita. Ulkoilureitit sijoittuvat keskeisellä kaupunkialueella kaavoissa osoitetuille pääviherkäytävillä ja kaupunkirakennetta ympäröivällä viherkehällä. Myös kevyen liikenteen verkostot tukevat lihasvoimin tapahtuvaa arkiliikuntaa, ja verkostojen jatkuvuudesta huolehditaan kaikilla uusilla asuinalueilla. Oulussa liikunnalle suotuisaa elinympäristöä on luotu pitkäjänteisesti mm. kehittämällä ja ylläpitämällä pyörätieverkostoa liikuntakaavoituksen periaatteiden mukaisesti. Pyöräilyn olosuhteita parantavia pyöräilyn laatukäytäviä eli baanoja on toteutettu ja tullaan tulevana vuosina toteuttamaan yleissuunnitelman mukaan yhteensä 76 km nykyisten 11km lisäksi.

Uuden Oulun yleiskaavan mukaan Oulun yhdyskuntarakenne tulee eheytyämään ja täydennysrakentamisen osuus uudisasuntotuotannossa korostuu. Näin yhä suurempi osa oululaisista asuu tulevaisuudessa myös nykyisten liikuntapalveluiden läheisyydessä. Yhdyskuntarakenteen eheytyminen parantaa lihasvoimin tapahtuvan arkiliikunnan edellytyksiä eri elämänvaiheissa.

Liitteissä 1a, 1b, 1c ja 1d on esitetty Uuden Oulun yleiskaavassa sekä Haukiputaan, Kiimingin ja Oulunsalon voimassa olevissa yleiskaavoissa palvelurakentamiselle sekä ulkoiluun ja virkistykseen osoitetut aluevaraukset.

4 Nykyinen liikuntapalveluverkko

4.1 Liikuntapalveluverkon perusteet

Liikuntapalveluverkkosuunnitelman lähtökohtina ovat alueen liikuntapalveluiden nykytila, seudun väestömäärä ja ikärakenne, väestöennusteet sekä liikuntakulttuurin lajikirjo ja eri lajien harrastajamäärät ja tasot. Väestötarkastelussa on huomioitava myös ikärakenne, koska alle kouluikäisten, varhaisnuorten, teinien, aikuisten ja senioreiden liikuntatarpeet, liikuntatottumukset sekä käyttömahdollisuudet eroavat osittain toisistaan. Liikuntapalvelujen käytössä on lisäksi huomioitava, että niiden käyttäjät eivät noudata kuntarajoja, vaan ne ovat tasapuolisesti kaikkien käytössä. Palveluiden saavutettavuus on liikuntapalveluiden käytön kannalta olennaista, mihin vaikuttavat ennen kaikkea liikenneyhteydet, niin autoilu-, joukkoliikenne-, pyöräily- kuin kävelymahdollisuudet. Asukaslähtöisesti tarkasteltuna liikuntapalveluverkon tulisi muodostua sellaiseksi, että se kannustaa liikunnan harrastamiseen, luo mahdollisuudet organisoidulle liikuntatoiminnalle sen järjestäjätahosta riippumatta ja on asukkaalle helposti saavutettavissa. Ulkoilureittien osalta saavutettavuuden lisäksi tärkeä ominaisuus on reitistöjen jatkuvuus.

Liikuntapaikkojen pelkkä määrällinen tarkastelu ei ole useinkaan riittävä, sillä se ei kuvaa liikuntapalveluiden laatua eikä käytettävyyttä. Liikunnan eri lajit tarvitsevat hyvin spesifejäkin olosuhteita, jolloin monikäyttöiset liikuntapaikat eivät täytä niiden tarvitsemia vaatimuksia. Seuduilla, joissa yhdyskuntarakenne muodostuu taajama-alueiden lisäksi myös kylistä ja haja-asutusalueista, liikuntapaikkoja on enemmän, jotta ne olisivat hyvin saavutettavissa. Pelkässä lukumäärätarkastelussa ei kiinnitetä riittävästi huomiota myöskään liikuntapaikkojen kokoon, laatuun, soveltuvuuteen eri lajeille eikä niiden käyttöasteeseen.

Liikuntapalveluiden tuottamistavat ovat monipuolistuneet viimeisten vuosien aikana. Liikuntamuotojen lisääntyminen, kilpaurheilun ammattimaistuminen ja markkinahakuisuus sekä seurojen erikoistuminen ovat lisänneet liikuntatoimijoiden määrää. Liikunnan lajikirjon kasvaminen ja yhdistystoiminnan monipuolistuminen asettavat haasteensa myös kuntien liikuntapalveluiden ja -paikkojen kehittämiseksi ja tarpeisiin vastaamiselle. Julkisen sektorin ja yhdistysten lisäksi liikuntapalveluiden tuottamisesta ja olosuhteiden mahdollistamisesta vastaavat yhä enemmän myös yksityiset yritykset. Erityisesti yksityiset kuntokeskukset ja palloiluhallit täydentävät nykyisin muuta liikuntatarjontaa. Yksityiset tahot vastaavat myös liikuntapaikkojen ylläpidosta kuntien kanssa tehtyjen sopimuksien kautta. Liikuntapaikkojen ja -palveluiden järjestämiskustannuksista suurimman osan vievät tilavuokrat sekä hoito- ja kunnossapitokulut.

4.2. Liikuntapaikkaluokittelu pääkeskuksista lähiliikuntapaikkoihin

Liikuntapalveluverkkosuunnitelman mukaan liikuntapaikat jakaantuvat pääkeskus-, aluekeskus-, paikalliskeskus- ja lähiliikuntapaikkatasoisiksi liikuntapaikoiksi. Lähiliikuntapaikka palvelee yli 3 000 asukasta ja sisältää pallokentän, liikuntasalin koululla tai päiväkodilla sekä kuntoradan tai yhteyden kuntoreitteihin. Paikalliskeskus palvelee yli 10 000 asukasta ja sisältää edellisten lisäksi monipuolisemmat liikuntapaikat ja -tilat kuten esim. keinonurmikentän tai urheilukeskuksen. Aluekeskus palvelee 40 000 asukasta 5-10 kilometrin säteellä ja sisältää edellisten lisäksi urheilu- ja liikuntapaikat koko alueen vaatimustasolla. Näihin kuuluvat mm. erilaiset liikuntalaitokset kuten jää-, uima- ja liikuntahallit. Pääkeskustasoiset palvelut kohdistuvat laajalle asukas pohjalle, palvelevat jopa koko Pohjois-Suomea. Ne sisältävät joko erityisen laadukkaat liikuntapaikat kilpailukäyttöä varten ja/tai hyvin voimakkaasti erityisolosuhteita vaativat liikuntapaikat esim. moottoriurheilu.

Palveluiden luokittelun perustaksi on osoitettu ohjeellisia väestömääriä, mutta yksittäisten palveluiden luokittelussa tulee ottaa huomioon myös liikuntapaikan sijainti ja taso suhteessa palveluverkon kokonaisuuteen.

Lähiliikuntapalveluilla tarkoitetaan asutuksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevia liikuntapaikkoja ja -palveluita. Tähän voidaan lukea myös lähellä työ- tai opiskelupaikkaa sijaitsevat liikuntapalvelut. Lähiliikuntapalveluille ei ole tiukasti säädeltyjä valtakunnallisia normeja (esim. asukasmääristä tai sisällöistä). Liikuntapalveluverkkosuunnitelmassa lähiliikuntapaikka palvelee yli 3 000 asukasta. Ne ovat laajoille käyttäjäryhmille suunnattuja, monikäyttöisiä, hyvin saavutettavia ja mahdollisimman vapaasti käytettäviä.

Lähiliikuntapalvelu on lähellä asutusta sijaitseva pääosin vapaasti käytettävissä oleva liikuntapaikka. Lähiliikuntapaikka voi olla esimerkiksi:

Kuntorata, hiihtolatu tai yhteys kuntoreittiin

Pallo- ja luistelukenttä

Koulujen ja päiväkotien pihat ja liikuntatilat

Paikalliskeskuspalveluiksi katsotaan yhdestä tai useasta liikuntapaikasta tai -palvelusta muodostavat liikuntapalvelut. Ne sisältävät lähiliikuntapaikkojen ohella monipuolisemmat liikuntapaikat ja -tilat kuten esim. kaukalon, keinonurmikentän, uimarannan tai keskitetyn urheilukeskuksen. Sen lähivaikutusalueella on yli 10 000 asukasta. Käytännössä paikallispalvelut ovat Oulussa suuralueen ja muissa kunnissa kunnan väestöä palvelevia liikunta- ja urheilukeskuksia. Mikäli asuinalueelta tai kuntakeskuksesta on pitkät etäisyydet muihin keskuksiin, ovat paikallispalvelut perusteltuja myös alhaisemmalla vaikutusalueen väestömäärällä (esimerkiksi Ylikiiminki).

Paikalliskeskuspalvelu: Suuralueen tai kunnan väestöä palveleva useasta liikuntapaikasta ja -palveluista muodostuva liikuntapaikkojen keskittymä, joka mahdollistaa liikunnan harrastamisen sekä ohjatusti että omatoimisesti.

Paikallispalvelu voi olla esimerkiksi:

Palloilu- ja luistelukentistä muodostuva ulkoliikuntakeskus

Monipuolisia sisäliikuntatiloja (esim. palloilusali, kuntosali) sisältävä liikuntakeskus

Uimaranta tai venevalkama

Ulkokuntoilulaitteita

Kuntorataverkoston pääreitit

Aluekeskus palvelee 40 000 asukasta 5-10 kilometrin säteellä ja sisältää edellisten lisäksi urheilu- ja liikuntapaikat koko alueen vaatimustasolla (esim. erilaiset liikuntalaitokset kuten jää-, uima- ja liikuntahallit). Aluekeskukset ovat monipuolisia eri liikuntapaikoista muodostuvia keskuksia tai keskittymiä, jotka palvelevat useampaa suuraluetta tai seudun laajempaa osa-aluetta. Ne voivat olla myös laji- tai lajiryhmäkohtaisia keskuksia, jotka ovat keskeisiä lajin harrastus- ja kilpailutoiminnalle. Niiden yhteyteen voi sijoittua myös yksityisiä palveluja ja yritystoimintaa.

Aluekeskuspalvelu: Useamman suuralueen tai kunnan väestöä palveleva seudullinen ja monipuolinen liikuntakeskus, joka mahdollistaa liikunnan harrastamisen ohjatusti ja omatoimisesti sekä osittain myös kilpailutoimintana. Aluekeskuspalvelu voi olla esimerkiksi:

Monipuolinen sisä- tai ulkoliikuntakeskus, jossa on erilaisia liikuntapaikkoja ja -palveluja
Kansallisen tason kilpailutoiminnan mahdollistava liikuntakeskus, jossa on myös pieniä katsomorakenteita (esim. hyvätasoinen yleisurheilukenttä tai liikuntahalli)

Uimahalli

Laadukkaat jääurheilumahdollisuudet (jäähalli, tekojääkenttä)

Ulkoilureittikeskukset (esim. hiihtomajat)

Ulkoilupuistot

Pääkeskustasoiset liikuntapalvelut kohdistuvat laajalle asukas pohjalle palvellen jopa koko Pohjois-Suomea. Ne sisältävät joko erityisen laadukkaat liikuntapaikat kilpailukäyttöä varten ja/tai hyvin monipuolisesti erityisolosuhteita ja -rakenteita vaativat liikuntapaikkaolosuhteet (esim. eläin- tai moottoriurheilu). Pääkeskukset voivat toimia myös merkittävänä liikunta-alan osaamiskeskittyminä, joihin voi sijoittua liikuntapalveluiden lisäksi liikunta-alan hallinto-, koulutus- ja yritystoimintaa.

Pääkeskuspalvelu: Seudullisia erityisolosuhteita tai -rakenteita vaativien liikuntapaikkojen keskuksia, jotka mahdollistavat sekä liikunnan monipuolisen harrastamisen että liikuntatapahtumien ja kilpailujen järjestämisen. Keskukset toimivat liikunta-alan merkittävänä osaamiskeskittyminä. Pääkeskuksia voivat olla esimerkiksi:

Erityisrakenteita tai olosuhteita vaativien liikuntapaikkojen keskittymiä

Suuret kansalliset ja kansainväliset kilpailutapahtumat mahdollistavat liikuntapaikat, joissa on mahdollista järjestää yleisötapahtumia ja kilpailuja

4.3 Liikuntapaikkojen kunnossapito- eli hoitoluokitukset

Oulussa on kaiken kaikkiaan noin 450 liikuntapalveluiden hallinnoimaa liikuntapaikkaa (taulukko 1), jotka on kaikki luokiteltu tiettyyn kunnossapito- eli hoitoluokkaan. Liikuntapaikkojen hoitoluokitus perustuu liikuntapalveluverkkosuunnitelmaan sekä laatuluokitukseen. Liikuntapaikkojen laatuluokitus muodostuu 13 kriteeristä (Liite 2), jotka perustuvat asiakastarpeisiin, liikuntapaikkojen sijaintiin, niiden yleiseen tekniseen tasoon ja yleisiin mahdollisuuksiin ja laatuvaatimuksiin. Asiakastarpeissa huomioidaan mm. asukasmäärät, ikäluokat, käyttäjämäärät, kilpa- vai kuntokäyttö, asiakastyytyväisyys, terveysvaikutukset. Sijainnin kriteerejä ovat mm. saavutettavuus, kulkuyhteydet, luonnonarvot, estetiikka, maastolliset ja varustukselliset olosuhteet. Paikan tasoon ja laatuun liittyviä kriteerejä ovat mm. aukioloajat, vuoronvaraus, paikan erityisominaisuudet, varustetasot, henkilöstö, oheispalvelut, huoltomahdollisuudet. Pisteytyksen perusteella kohteet jaotellaan liikuntapaikkatyypeittäin kolmi- tai neliportaisiin laatuluokituksiin, joiden perusteella tehdään kullekin laatuluokalle tarvittavat hoitoluokitukset, joissa määritellään tehtävät hoitotoimenpiteet. Laatu- ja hoitoluokitus kohdistuvat kesä- ja talvikäyttöön erikseen.

Korkeimpaan laatuluokkaan kuuluvat stadiontasoiset, kilpaurheilun edellytykset täyttävät ja monipuoliset liikunta-alueet ja -laitokset. Näillä kentillä on pelejä, harjoituksia ja koululaiskäyttöä päivittäin. Toiseen laatu- ja hoitoluokkaan kuuluvat hyvätasoiset liikuntakeskukset ja -laitokset. Ne tarjoavat hyvätasoiset harjoittelumahdollisuudet urheiluseuroille ja omatoimikuntoilijoille. Tarvittaessa ne soveltuvat useissa tapauksissa myös kilpaurheilukäyttöön. Laatu- ja hoitoluokan 2 kentillä on pelejä ja harjoituksia lähes päivittäin. Lisäksi niillä on koululaiskäyttöä useita kertoja viikossa.

Kolmanteen ja neljänteen laatu- ja hoitoluokkaan kuuluvat muut kentät. Kentät ovat pääasiassa kivituhkapäällysteisiä lähiliikuntapaikkoja. Kentät ovat pääsääntöisesti koulujen, päiväkotien ja kuntalaisten vapaassa käytössä, mutta niille voidaan osoittaa myös varausvuoroja. Hoitoluokan 4 kentät ovat vapaassa käytössä olevia varusteeltaan vaatimattomia liikuntapaikkoja.

Liikuntapalveluverkon ja sen laatuluokituksen tavoitteena on tarpeen ja tarjonnan optimaalinen kohtaaminen sekä liikuntapaikkojen ja -palvelujen tasa-arvoinen saavutettavuus kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Näin ollen väestömäärä, -ennusteet, eri ikäryhmien osuudet ja niiden muutokset, eri liikuntalajien harrastajamäärät, liikunnan harrastamisen tasot, liikuntakulttuurin muutokset ja uudet lajit, nykyisten liikuntapaikkojen käyttö- ja kehittämismahdollisuudet, asuinalueiden laajentumiset yms. vaikuttavat liikuntapalveluverkkoon ja palvelutarpeiden muutoksiin.

Liikunnan ohjauspalvelut voidaan jakaa vesiliikuntaan ja muuhun liikunnallista kehitystä ja hyvinvointia tukevaan toimintaan. Vesiliikunta koostuu uinninvalvonnasta, uimaopetuksesta ja erilaisista vesiliikuntaryhmistä. Muu liikunnallista kehitystä ja hyvinvointia tukeva toiminta koostuu puolestaan erilaisista liikuntaryhmistä ja -vuoroista, liikuntaneuvonnasta, terveystuntomittauksista, ohjatuista kursseista, leireistä ja koulutuksista (mm. hiihto-/luistelukouluista). Liikunnan ohjauspalvelujen tuottaminen tapahtuu pääasiassa liikuntalaitoksissa ja urheilukeskuksissa; jonkin verran on myös alueellisia palveluja mm. action-toiminnassa.

Käyttäjän näkökulmasta liikuntapalvelut ovat kokonaisuus, jossa liikuntapalveluita käytetään yli kuntarajojen. Liikuntapalveluiden ja -paikkojen tuottamisessa hyödynnetään kasvavassa määrin yhteistyötä kuntien, urheiluseurojen, järjestöjen ja yksityisten toimijoiden kanssa. Nykyisin suurin osa yksityisistä liikuntayrityksistä keskittyy pääsääntöisesti keskuksiin tai niiden läheisyyteen hyvän saavutettavuuden ansiosta. Vastaavasti tilaa vaativat liikunta-alan yritykset, kuten golfkentät tai ratsastustallit ovat hakeutuneet kuntien reuna-alueille. Yhdyskuntarakennetta kehittäessä yksityisille toimintoille tarvitaan entistä enemmän laajentumismahdollisuuksia ja tonttivarantoja.

Valinnan vapaus toteutuu liikuntapalveluissa erinomaisesti, sillä niitä käytetään vapaasti ja omatoimisesti ikään, sukupuoleen, taitoon, liikunta-aktiivisuuteen tai asuinalueeseen ja -kuntaan katsomatta (esim. uimahallit, ladut, kuntoradat). Tosin vuorojakopolitiikan kautta ohjataan seuroille yms. ryhmille tietyt vuorot tietyinä aikana tietyistä liikuntapaikoista ja näissä ovat etusijalla oman kunnan urheiluseurat, muut järjestöt, yhdistykset tai käyttäjäryhmät. Myös ohjattuihin palveluihin otetaan ilmoittautumisten mukaan.

Varsinaisten liikuntapalveluiden lisäksi Oulussa on merkittävä kevyenliikenteenverkosto sekä luontoa, joilla on liikunnan, ulkoilun ja virkistykseen kannalta merkitystä. Eri puolilla Oulua on saaristo-, merenranta-, kulttuuri-, joki-, metsä- ja suomalaisemaa. Liikuntaa, virkistystä ja ulkoilua varten on golfkenttiä, hiihtolatuja, ulkoilu-, ratsastus- ja moottorikelkkareittejä, puistopolkuja, kevyenliikenteenväyliä, laavuja sekä lintujen tarkkailupaikkoja. Vesistöt antavat mahdollisuuden uintiin, veneilyyn, purjehdukseen, melontaan, jäähiihtoon ja kalastukseen. Liikuntapalveluverkossa on huomioitava, että liikuntatoimen hallinnoimat palvelut ovat vain osa kunnan liikuntapalveluista.

	1-taso	2-taso	3-taso	4-taso	infra+muut	Yhteensä
Nurmikentät	1	10	5	7	1	24
Lämmitettävät nurmet	1					1
Keinonurmet						
/hiekkatekonurmet	6(2 pesis +3 jalkapallo)	18	7	1	1	33
Lämmitettävät tekonurmet	1	-	-	-	-	1
Kivituhkakentät (8 koirille sallittu)	-	6	27	20	noin 50	53 (+50 infra)*
Yleisurheilupaikat	1	4	14	-	-	19
Skeittauspaikat	1	1	6		4	12
Tenniskentät	-	11	14	-	-	25
Tekojää	2					2
Luistelukentät	-	7	61	4	9	72 (+9 kvp)*
Ulkokaukalot	8	12	8	-	-	28
Jäähallit (kaukalot)	1	4	-	-	-	5
Liikuntasalit laitokset	2	2	9	-	-	13
Liikuntasalit koulut 84-1023m2	-	-	-	-	-	88
Liikuntasalit päiväkodit 45-150m2						48
Peili- ja tanssisalit	1	3	-	-	3 (Valve)	7
Kamppailusalit	-	3	1	-	-	4
Telinevoimistelupaikat	1	1	1	-	-	3
YU + juoksu sisätilat	-	2	1	1	-	4
JALKAPALLOHALLIT	-	1	-	-	-	1

Lisäksi: 170 km kuntorataverkostoa, 218 km muita reittejä, 531 km hiihtolatuja ja 130 km moottorikelkkareittejä.

Myös mm. 1 moottoriurheilukeskus, 2 ampumahiihtopaikkaa, 13 ulkokuntoilupiistoa, 4 ulkokuntoiluportaata, 4 frisbeegolf-rataa, 1 hyppyrämäki, 26 uimarantaa.

Taulukko 1. Liikuntapaikkojen määrä hoitoluokituksen mukaisesti.

5 Viimeisimmät investoinnit

Seuraavassa on lueteltu vuosina 2018-2021 toteutetut investoinnit ja perusparannuskohteet (31.12.2021 mennessä toteutetut) ja vuodelle 2022 toteutettavaksi suunnitellut kohteet:

2018

- Jäälin urheilualue 2016-2018
- Työohjelmakohteet:
 - Lähiliikuntapaikkojen peruskorjaus 150 000 €
 - Talvikankaan koulun kentän tekonurmi 100 000 €
 - Korkeaaaren tenniskenttien peruskorjaus 50 000 €
 - Reitistöjen kehittäminen 750 000 €
 - Alakyläntien kuntorata-alikulku (yhteishanke ELY-keskuksen kanssa) 500 000 €
 - Auranmajan alikulkuun liittyvät kuntorata-, liittymä- ja paikotusalueen järjestelyt 100 000€
 - S97/VT4 alikulun rakentamisesta johtuen, Vahtolantien kuntoradan rakentaminen uudelle linjaukselle 100 000€
 - Raitotien alikulun rakentamisesta johtuen, Haapalehdon kuntoradan muutostyöt 50 000 €
 - Kuntoratareittien valaistuksen muutokset 100 000 €, EU (2005/32/EC)
 - Kiiminki – Jääli

2019

- Hönttämäki-Jääli kuntorata 2018-2019
- Ritaharjun kentän peruskorjaus
- Työohjelmakohteet:
 - Urheilukeskusten peruskorjaukset 110 000 €
 - OuluZone rata-alueiden kehittäminen 30 000 €
 - Hovinsuon skeittipuiston pinnoitteiden uusiminen 80 000 €
 - Lähiliikuntapaikkojen peruskorjaus 370 000 €
 - Pikkaralan pallokentän peruskorjaus, valaistus ja yo-suorituspaikat 100 000 €
 - Korkeasaaren tenniskenttien peruskorjauksen jatkaminen 120 000 €
 - Ritaharjun kentän valaistusmuutokset ja juoksuratapinnat 100 000 €
 - Fitness-puiston pohjatyöt + valaistus 50 000 €
 - Reitistöjen kehittäminen 470 000 €
 - Auranmaja; hiihtomaan, pulkkamäen, P-alueen ja valaistuksen parantaminen 150 000 €
 - Maikkulan latuyhteyden parantaminen 120 000 €
 - Oulunsalon latuverkoston laajennus 50 000 €
 - Yli-lin latuverkoston parantaminen 50 000 €
 - Kuivasrannan kuntoratayhteyden parantaminen 100 000 €
 - Uimarantojen peruskorjaus 50 000 €
 - Kuivasjärven uimarannan ylläpitokorjaus
 - Kuntoratareittien valaistuksen muutokset 100 000 €
 - Hietasaaren kuntorata
 - Lintulan kuntorata

2020

- Ouluhallin lisäosa (kuntosali, liikuntasali, kamppailusali, tanssisali ja telinevoimistelusali)
- Kaakkurin liikuntamaa 2018-2020
- Pateniemen tekojää
- Työohjelmakohteet:
 - Urheilukeskusten peruskorjaukset 856 000 €:
 - OuluZone rata-alueiden kehittäminen 70 000 €
 - Pesäpallostadionin keinonurmen uusiminen 286 000 €
 - Pateniemen kentän peruskorjaus 500 000 €
 - Reitistöjen kehittäminen 64 000 €
 - Sankivaaran pumppaamon muutokset
 - Uimarantojen peruskorjaus 80 000 €
 - Nallikarin uimarannan ylläpitokorjaus
 - Kuntoratareittien valaistuksen muutokset 100 000 €
 - Haukipudas - Virpiniemi kuntorata reitti

2021

- Työohjelmakohteet:
 - Urheilukeskusten peruskorjaukset 1 050 000 €
 - OuluZone rata-alueiden kehittäminen 50 000 €
 - Hovinsuon urh.keskuksen luonnonnurmikentän peruskorjaus: keinonurmi pinnalle ja valaistuksen rakentaminen 490 000 €
 - Hovinsuon urh.keskuksen pallokentän keinonurmipinnan uusiminen (vanha nurmi asennetaan Teeripuistoon) 300 000 €
 - Heinäpään urheilukeskuksen kuntoiluportaat 95 000 €
 - Kiiminkipuiston peruskorjauksen aloittaminen (yhteishanke yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden kanssa) 115 000 €
 - Reitistöjen kehittäminen 50 000 €
 - Mt 815 Oulunlahdentien ja Haarasuontien liittymän P-alue (yhteishanke ELY sekä yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut)

Vuodelle 2022 suunnitellut investointi- ja työohjelmakohteet:

- Vuotto-Särkijärvi-moottorikelkkareitti
 - OuluZone investoinnit
 - Investointihankkeet yhteensä 203 000 €
 - Työohjelma (Sivistys- ja kulttuurijohtaja § 11/14.1.2022)
 - Kiiminkipuiston peruskorjauksen aloittaminen (yhteishanke Yhdyskunta- ja ympäristöpalveluiden kanssa)
 - Talvikkipuiston kuntoilualue
 - Kiiminkipuisto-Honkimaa kuntorata
 - Auran Majan latureitistön peruskorjaus
 - Yli-Vuotto reittiopasteet ja laavu
 - Kenttä valaistusten etäohjaukset ja peruskorjaukset
 - Nallikarin ja Pateniemen uimarannan ylläpitokorjaus
- Työohjelma yhteensä 1 100 000 €
Investoinnit ja työohjelmat yhteensä 1 303 000 €

6 Kehittämisperiaatteita

Liikuntakulttuuri kehittyy ja muuttuu koko ajan ja tarpeet eri lajien kuin väestön ikäryhmienkin osalta ovat moninaiset. Siksi olosuhteiden kehittämisessä tarvitaan periaatteita ja linjauksia, joiden mukaan pitkäjänteistä kehitystyötä voidaan tehdä. Seuraavassa on esitetty työryhmän esitykset keskeisiksi periaatteiksi, joiden mukaan liikuntaolosuhteita tulisi Oulussa kehittää, optimoida tai huomioida jatkossa.

6.1 Organisoitun liikuntatoiminnan ulkopuolella olevien henkilöiden liikunnan edistäminen

Liikunnan harrastamisen muodot moninaistuvat ja uusia liikuntalajien kirjo kasvaa ja muuttuu. Liikuntaa harrastetaan myös yhä enemmän omatoimisesti kuulumatta mihinkään urheiluseuraan eli niin sanotusti organisoitumatta. Urheiluseurat ovat perinteisesti olleet vahvoja liikuntapaikkojen kehittämisen tahoja ja toimineet ennen kaikkea äänenä kehittämistarpeista kunnan suuntaan. Organisoitumattoman liikunnan lisääntyessä kunnan tulee huolehtia, että organisoitumattomaan liikuntatoimintaan osallistuvien toiveet ja tarpeet liikuntapaikkojen kehittämisestä nousevat myös esiin ja tulevat huomioiduiksi. Liikuntapaikkojen suunnittelun ja rakentamisen yhteydessä tulee osallistaa toimijoita eri sidosryhmistä ja antaa kaikille kuntalaisille mahdollisuus vaikuttaa liikuntapaikkojen rakentamiseen. Lisäksi osallistamisen tapoja ja keinoja tulee kehittää esimerkiksi digitaalisuutta hyödyntäen.

6.2 Lähiliikuntapaikkojen kehittäminen

Lähiliikuntapaikoista tullaan laatimaan vuoden 2022 aikana päivitetty lähiliikuntapaikkaohjelma, jossa linjataan lähiliikuntapaikkojen kehittämisestä tarkemmin. Lähiliikuntapaikat ovat tärkeimpiä ja suosituimpia kuntalaisia palvelevia liikuntapaikkoja. Tässä yhteydessä lähiliikuntapaikalla tarkoitetaan asutusten läheisyydessä sijaitsevia matalan kynnyksen liikuntapaikkoja, eli esimerkiksi ulkokenttiä, koulujen, monitoimitalojen ja päiväkotien liikuntasaleja, kuntoreittejä, kevyenliikenteenväyliä, ulkokuntoilupuiistoja, kuntoportaita, frisbeegolfväyliä sekä skeittipaikkoja. Lähiliikuntapaikkojen rakentamisessa tulee huomioida tapauskohtaisesti väestön tarpeet, toiveet, olemassa olevat liikuntapalvelut sekä mahdolliset uudet liikuntalajit.

Koronapandemian aikana erityisesti ulkoliikunnan ja ulkona tapahtuvien aktiviteettien suosion kasvu oli merkille pantavaa. Tarve riittävien ulkoliikuntaolosuhteiden määrän ja laadun turvaamiseksi on jatkuvaa. Tärkeää on, että uusien asuinalueiden lähiliikuntapaikkojen rakentamisen lisäksi peruskorjataan jo olemassa olevaa lähiliikuntapaikkaverkostoa ja ulkoliikuntapaikkoja. Siksi työryhmä pitää tärkeänä, että talousarviossa olevaa liikuntapalveluiden kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin eli ns. työohjelmaan kohdennettua määrärahaa korotettaisiin vuodesta 2023 eteenpäin nykyisestä 1,1, miljoonasta eurosta 1,3, miljoonaan euroon. Tämä määräraha on tarkoitettu ulkoliikunta-alueiden, lähiliikuntapaikkojen, urheilukeskusten, ulkoilureittien ja uimarantojen peruskorjauksiin. Tästä määrärahasta voidaan kohdentaa materiaaliraha mm. yhä kasvavan suosion saaneen frisbeegolfin olosuhteiden kunnostamiseen.

Työryhmä haluaa edelleen korostaa koulupihojen kehittämisen tärkeyttä, koska pihat voivat toimia merkittävänä lasten ja nuorten liikuttajana koulupäivän aikana sekä sen jälkeen. Lähiliikuntapaikkojen rakentamisessa pyritään hyödyntämään erilaisia olosuhteohjelmia ja muita rahoitusmuotoja. Lähiliikuntapaikat ovat erittäin tärkeä osa liikuntapalveluverkkoa ja tavoitteena on, että ne palvelisivat mahdollisimman laajoja käyttäjä- ja ikäryhmiä. Kunkin paikan taso ja toiminnot tulee suunnitella muu alueellinen liikuntapaikkaverkosto huomioiden. Alueellisessa tarkastelussa pyritään turvaamaan olosuhteet, jotka mahdollistavat monipuolisen liikkumisen lähellä kotia.

Lisäksi liikuntapalveluilla on olemassa avustusmuoto kyläyhdistyksien ylläpitämien liikuntapaikkojen hoitoon. Tällä pyritään tukemaan kyläyhdistysten osallistumista oman alueensa lähiliikuntapaikkojen kunnossapitoon. Kunnossapitotukea voidaan antaa toteutuneiden kustannusten mukaan, maksimissaan 500€ /kohde/kyläyhdistys. Kunnossapitotukeen ovat oikeutettuja rekisteröityneet asukas-yhdistykset/kyläyhdistykset, joiden alueella ei ole koulutoiminnan tarpeisiin kohdistuvaa kaupungin suorittamaa tai tilaamaa liikuntapaikkojen kunnossapitoa esim. luistelukenttää tai hiihtolatuja. Pääasiallinen käyttötarkoitus kunnossapitolle on konetyökorvaus /polttoainekustannuksien korvaus latujen tai luistelualueiden hoitoon.

6.3 Liikuntatilat ja -pihat päiväkotij- ja kouluinvestointien yhteydessä

Oulu on väestön ikärakenteen osalta yksi Euroopan nuorimmista kaupungeista. Tämä näkyy erityisesti sivistys- ja kulttuuripalvelujen palveluverkossa, jossa joudutaan investoimaan uusien päiväkotij- ja koulurakennusten rakentamiseen. Näiden rakennushankkeiden toteuttamisen yhteydessä on tärkeää, että niihin rakennetaan myös riittävät liikuntatilat, jotta alueen asukkailla ja muilla toimijoilla on mahdollisuus matalan kynnyksen liikuntatoimintaan. Koulujen, päiväkotien ja monitoimitalojen salit ja piha-alueet toimivat erinomaisina lähiliikuntapaikkoina. Liikuntatilat tulee suunnitella siten, että niissä huomioidaan liikunnanopetuksen, urheiluseurojen ja asukkaiden toiveet liikunnan harrastamiseen, myös kouluaikojen ulkopuolisina aikoina. Riittävien liikuntatilojen rakentaminen parantaa myös rakennuksen käytettävyyttä koulupäivän jälkeen. Koulujen ja monitoimitalojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon erityisesti pukuhuoneiden käyttö siten, että niitä voidaan hyödyntää sähköisen kulunvalvonnan kautta ja myös esimerkiksi ulkokenttien toiminnassa iltaisin. On tärkeää, että suunnitteluun otetaan mukaan niin koululiikunnan kuin liikuntapalveluiden edustaja, jotta olosuhteiden suunnittelussa tullaan huomioiduksi mahdollisimman laajan käyttäjäjoukon toiveet. Samanaikaisesti liikuntasaleja tulisi tehokkaammin profiloita tiettyjen lajien harrastamiseen esimerkiksi lattia- ja seinämateriaalien valinnoilla. Esimerkiksi tanssi, salibandy, futsal ja eri lajien talviharjoittelu vaativat kukin laji tietyntylaiset olosuhteet ja koulusalien rakentamisen yhteydessä voidaan varmistaa eri liikuntalajien olosuhteiden riittävyys suhteessa harrastajamääriin.

6.4 Uusien liikuntapaikkojen rakentamisen kriteerit

Uusia liikuntapaikkoja rakennettaessa tulee huomioida tilan tai paikan monikäyttöisyys ja muuntojoustavuus, jotta tila/paikka palvelisi mahdollisimman laajoja käyttäjäryhmiä, monen tasoisia käyttäjiä ja mahdollisuuksien mukaan myös eri liikuntalajeja. Esimerkiksi ulkoliikuntapaikkaa suunniteltaessa tulee miettiä sen käyttömahdollisuudet niin kesä- kuin talviajalle. Liikuntakulttuurin muuttuessa on liikuntapaikalle eduksi, jos se pystytään tilanteen niin vaatiessa muuttamaan toisen lajin tarpeisiin sopivaksi. Siksi suunnittelussa tulee osallistaa mahdollisimman monia käyttäjäryhmiä. Niin ikään ekologisuus tulee ottaa huomioon suunnittelussa, mikä tarkoittaa esimerkiksi viimeisimpien energiaratkaisujen hyödyntämistä, materiaalien kierrättämistä tai liikuntapaikan sijainnin tarkkaa harkintaa saavutettavuuden näkökulmasta. Liikuntapaikat tulee suunnitella esteettömiksi tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta edistäen. Liikuntapaikkojen saavutettavuus eli sijainti on yksi tärkeimmistä liikuntapaikan toteuttamisen kriteereistä. Siksi liikuntapaikat tulee jatkossakin olla saavutettavissa hyvin eri kulkumuodoin.

Ajoittain nousee suosioon uusia liikuntalajeja, joiden suorituspaikkojen kysyntä on tietyn ajan korkeaa. Esimerkiksi nyt frisbeegolfin suorituspaikkoja toivotaan rakennettavan lisää. Sivistys- ja kulttuuripalvelut ja yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut sekä Tilapalvelut ja Infra liikelaitos ovat yhteistyössä linjanneet frisbeegolfratojen käyttöön luovutettavien alueiden maankäytön periaatteista (yhdyskuntalautakunta 10.5.2022 § 20, liite 3).

Tiettyjen lajien osalta yksityisellä sektorilla on tarjontaa riittävästi suorituspaikkojen osalta, jolloin kaupungin ei ole tarvetta rakentaa ko. lajien suorituspaikkoja. Esimerkiksi padelhallien ja padelkenttien tarjonta markkinaehtoisesti on lisääntynyt ja tarjonta on kasvanut ja kasvaa voimakkaasti.

6.5 Yksityinen liikuntapaikkarakentaminen

Yksityisen liikuntapaikkarakentamisen säännöt ja kriteerit on hyväksytty Oulun kaupunginvaltuustossa 7.10.2019 § 108. Kriteerien myötä on päätetty, että Oulun kaupunki voi osallistua yksityisen liikuntapaikan investointikustannuksiin 15 prosentin investointiavustuksella. Investointiavustuksen määrä voi enimmillään olla 1 M€. Investointiavustus koskee urheilutiloja ja niitä tukevia tiloja (esim. pesu- ja pukutilat, tekniset tilat). Avustuksen ulkopuolella ovat esim. ravintola-, majoitus- ja kokoustilat. Investointiavustuksen perusteena ja priorisoinnin taustalla on tarveperusteisuus ja kaupunki pidättää oikeuden tapauskohtaiseen harkintaan investointiavustuksen osalta.

Oulun kaupungilla on yhtenä avustusmuotona tila-avustus. Tila-avustusta myönnetään yksityisissä liikuntapaikoissa suoritetuille alle 18-vuotiaiden liikunnan harjoitus- ja kilpailuvuorojen kustannuksiin. Avustusprosentti on viime vuosina ollut noin 20% toteutuneista kustannuksista. Yksityisten liikuntapaikkojen lisääntyessä avustusosuus tulee edelleen pienenemään, ellei avustusmäärärahaa pystytäkään korottamaan samassa suhteessa uusien yksityisen liikuntapaikkojen syntyminen myötä. Yksityisen liikuntapaikkarakentamisen lisääntyminen edellyttää myös riittävää ja tarkoituksenmukaista tonttitarjontaa erilaisiin hankkeisiin.

6.6 Tekojääratkaisut

Oulussa jäädytetään talven aikana kokonaisuudessaan noin 100 luonnonjääkenttää katu- ja viherpalveluiden jäädyttämät kentät mukaan lukien. Lisäksi ulkokaukaloita jäädytetään vuosittain 20–25 kappaletta. Yhä leudontuneet talvet ovat tehneet kenttien kunnossapidosta erittäin haastavaa ja nykyisellä toimintamallilla osa resursseista hupenee lämpötilanvaihteluiden myötä. Erityisesti alempiin laatuluokkiin kuuluvien luonnonjääkenttien ylläpito on nykyresursseilla haasteellista, miltei mahdotonta, koska kunnossapito tehdään keskimäärin 1-2 kertaa viikossa ja lämpötila saattaa vaihdella tällä ajanjaksolla 30 astetta. Siksi vuoden 2017 aikana laadittiin tekojääohjelma, jonka sivistys- ja kulttuurilautakunta hyväksyi 8.2.2018 § 14.

Tekojääohjelman työryhmän tarkastelun lähtökohtana oli tekojääradan rakentaminen nykyisten urheilukeskusten yhteyteen hyödyntäen niihin rakennetut oheistilat kalustoineen. Tekojäällä pyritään parantamaan matalan kynnyksen liikuntatoiminnan olosuhteita, joten tärkeitä huomioonotettavia seikkoja sijainnin valinnassa ovat urheilukeskuksen vaikutuspiirissä oleva väestömäärä, alueellisuus, koulujen läheisyys ja yleensä saavutettavuus niin omin kuin julkisin liikennevälinein. Tekojään avulla luistelukausi kestää lokakuusta maaliskuuhun ja olosuhteet pystytään takaamaan lähes koko 6 kuukauden jaksolle. Tekojääohjelman työryhmän esitys oli, että Ouluun toteutettaisiin lähivuosina kolme tekojääkenttää, jotka sijoitettaisiin Pateniemen, Kaakkurin ja Castrenin urheilukeskuksiin.

Tekojääohjelman mukaisesti Pateniemen urheilukeskukseen toteutettiin tekojääkenttä vuonna 2020. Alueelle on talousarvioesityksessä esitetty vuodelle 2023 peruskorjausta, jonka yhteydessä tekojääalue suurenee ja toiminnot alueella laajenevat. Castrenin urheilukeskuksen peruskorjauksen yhteydessä on tarkoituksenmukaista samanaikaisesti toteuttaa myös tekojää Castrenin urheilukeskukseen. Raksilan alueella on tekojääkenttä, joka on myös peruskorjauksen tarpeessa.

6.7 Pyöräilyolosuhteiden kehittäminen

Oulussa on tehty jo vuosia määrätietoista työtä pyöräilyolosuhteiden, ennen kaikkea työ-, opiskelu- ja koulumatkapyöräilyn ympärivuotisen kehittämisen näkökulmasta. Vuonna 2022 Oulussa kevyen liikenteen väylien kokonaismäärä on 943 kilometriä, joista baanoja on 11 kilometriä. Oulussa on panostettu myös talvipyöräilyn näkökulmasta pääväylien talvikunnossapitoon.

Niin sanotun arkipyöräilyn lisäksi myös maastopyöräily on suuressa suosiossa. Oulussa on meneillään maastoliikuntareitistön vaiheittainen rakentaminen. Kaakkurin liikuntamaahan on rakennettu maastopyöräilykeskus. Lisäksi paikalliset harrastajat ylläpitävät aktiivisesti sivustoja, joista voi käydä katsomassa reittivaihtoehtoja. Virallisten maastopyöräreittien kehittäminen on tärkeää, jotta reitit olisivat helposti löydettävissä ja turvallisesti kunnossapidettyjä. Virallisten reittien lisääminen helpottaa maastopyöräilyn harrastamista ja ennen kaikkea harrastuksen aloittamista.

Lisäksi liikuntapaikkarakentamisessa halutaan kasvattaa pyöräilyn osuutta kulkumuotona liikuntaharrastuksiin kehittämällä liikuntakeskusten pyöräpysäköintiä.

6.8 Kilpa- ja huippu-urheilun olosuhteiden kehittäminen

Kaupunkistrategia 2030 – Kulttuuri-ilmastonmuutos nyt! -asiakirjassa on linjattu, että kannustamme aktiiviseen ja liikunnalliseen elämäntapaan ja olemme urheilumyönteinen kaupunki. Lisäksi sivistysohjelmassa on yhtenä tavoitteena, että kehitämme liikuntaa ja kilpaurheilua mahdollistavia olosuhteita. Lähtökohtaisesti Oulussa on laaja lajikirjo huomioiden hyvät kilpa- ja huippu-urheilun olosuhteet. Mitä korkeammalla tasolla kilpaillaan, sitä lajispesifisempiä harjoitusolosuhteita tarvittaisiin ympäri vuoden. Tätä mahdollisuutta ei kaikilta osin pystytä tarjoamaan kaikille lajeille ja kaikilla sarjatasoilla. Yksityinen liikuntapaikkarakentaminen osaltaan korjaa tätä epäkohtaa.

Viime vuosien aikana monien lajien osalta (esim. telinevoimistelu, palloilulajit) kilpa- ja huippu-urheilun olosuhteet ovat parantuneet Ouluhallin lisärakennuksen valmistumisen myötä. Perusparannus- ja uudisrakennushankkeiden yhteydessä on tärkeää huomioida kilpa- ja huippu-urheilun olosuhdevaatimukset. Lajiliittojen vaatimukset kilpailupaikkojen olosuhteille ovat yhä korkeammat. Kehitystyötä tehdään yhdessä käyttäjien kanssa huomioiden kansalliset ja kansainvälisten arvokisojen olosuhdevaatimukset oheistiloineen. Kansallisten ja kansainvälisten arvokilpailujen hakemisessa tulee tehdä laaja-alaista yhteistyötä urheiluseurojen ja Oulun kaupungin kesken.

Liikuntapaikkojen suunnittelussa tulee entistä vahvemmin huomioida lajiolosuhteiden lisäksi myös oheis-/fyysikkaharjoitteluolosuhteet. Monessa urheilulajissa esimerkiksi kuntosali-, loikka tai juoksuharjoittelu on olennainen osa harjoittelua. Siksi oheisharjoitteluolosuhteiden huomioiminen liikuntapaikan rakentamisessa on erittäin tärkeää, jotta kilpaurheilijoilla on riittävät mahdollisuudet harjoitteluun. Hyvät olosuhteet antavat mahdollisuuden oululaisten urheilutähtien nousuun, jotka toimivat esikuvina lapsille ja nuorille kannustaen liikunnalliseen elämäntapaan.

Oulu toimii monien lajien osalta Pohjois-Suomen osalta merkittävimpänä kilpailukeskuksena (esim. Ouluhalli, Oulun jäähalli, Raatin stadion, Oulun uimahalli, OuluZone moottoriurheilukeskus sekä Äimä-Raution hevosurheilukeskus).

6.9 Uimahallien peruskorjausten toteuttaminen

Uimahallit palvelevat hyvin laajoja käyttäjäryhmiä. Oulun uimahalleissa on vuosittain yhteensä 1,1 miljoonaa käyntikertaa ja Raksilan uimahalli on Suomen toiseksi suosituin uimahalli. Uimahallien peruskorjausväli on keskimäärin 15 vuotta, koska uimahallien rakenteet altistuvat kosteuden vuoksi normaalia rakennusta suuremmalle rasitukselle. Raksilan uimahallin rakennustekninen kunto on erittäin heikko ja kunnossapitotoimenpiteiden vuoksi hallia joudutaan pitämään kiinni vuosittain yhä pidempiä ajanjaksoja. Raksilan uimahallin hyväksytyn hankeselvityksen mukaisesti nykyistä uimahallia ei kannata peruskorjata, vaan nykyinen uimahalli puretaan ja uusi rakennetaan vanhan tilalle. Raksilan uimahallin uudisrakennusprosessia ei voida kuitenkaan aloittaa ennen kuin Linnanmaan uimahalli on valmistunut, jotta käyttäjille voidaan osoittaa edes osittain korvaavat väistötilat rakennusajaksi.

Myös Haukiputaalla sijaitseva Vesi-Jatuli ja Raatin uimahalli ovat pian peruskorjauksen edessä, mutta suurten käyttäjämäärien sekä mittavien investointikulujen vuoksi Oulussa voidaan korjata vain yksi uimahalli kerrallaan. Siksi uimahallien peruskorjausprosessi tulee toteuttaa ja edetä viipymättä ja suunnitellun aikataulutuksen mukaisesti.

7 Esitys liikuntapaikkarakentamisen kohteista vuosille 2022-2031

Seuraavassa on esitys liikuntapaikkarakentamisen kohteista vuosille 2022-2031. Kohteet on luokiteltu erillisinvestointeihin (merkitty lilalla), liikuntapalveluiden kunnossapito-ohjelman kautta toteutettaviin kohteisiin (merkitty mustalla) sekä Tilapalveluiden peruseräohjelmasta toteutettaviin kohteisiin (merkitty sinisellä). Raportissa on huomioitu lähinnä isommat liikuntapaikkarakentamisen kohteet ja niiden aikataulut toimeksiannon mukaisesti.

2022	2023	2024	2025	2026
Yht. 7 468 000 €	Yht. 19 257 000 €	Yht. 22 950 000 €	Yht. 16 300 000 €	Yht. 11 923 082 €
Linnanmaan uimahalli 4 M€ Linnanmaan liikuntahalli 1 415 000€ Oulun jäähallin peruskorjaus 0,5 M€ Castrenin urheilukeskus 100 000 € Liikuntakeskus Vorellin vesikattokorjaus 130 000€ Linnanmaan harjoitusjäähallin peruseräohjelma 10 000€ Kasarmin urheiluhallin vesikatto- ja ikkunakorjaus: 10 000€ OuluZone investoinnit 100 000 € Vuotto - Särkijärvi moottorikelkka- reitti 103 t€ Työohjelma 1,1M€	Linnanmaan uimahalli 9,6 M€ Linnanmaan liikuntahalli 2,1 M€ Raksilan uimahalli 0,5 M€ Raksilan tekojään korjaus 50 000€ Castrenin urheilukeskus 1,7M€ Castrenin tekojää 0,9 M€ Kasarmin urheiluhallin vesikatto- ja ikkunakorjaus 0,9 M€ Linnanmaan harjoitusjäähallin peruseräohjelma 100 000€ Pateniemen urheilukeskuksen peruskorjaus 1,73 M€ Kiiminki – OuluZone – Ylikiiminki moottorikelkka- reitti 120 t€ Kiiminki – Kierikki – Yli-Tannila moottorikelkka- reitti 175 000 € Isokangas-Harakkaperä moottorikelkka- reitti 32 000 € OuluZone investoinnit 50 000 € Työohjelma 1,3M€	Linnanmaan uimahalli 2,7 M€ Raksilan uimahalli 15 M€ Raksilan tekojään korjaus 450 000€ Linnanmaan harjoitusjäähallin peruseräohjelma 300 000€ Haukiputaan keskusurheilu-kentän huoltorakennus 400 000 € Haukiputaan keskusurheilukentän investointi 2 M€ Työohjelma 1,3M€ Tuiran talviuintipaikka (laituri kaupungin investointina) 0,5-0,8 M€ arvio	Raksilan uimahalli 15 M€ Liikuntahalli harjoitus- ja koululaiskäyttöön Työohjelma 1,3M€	Raksilan uimahalli 8 223 082 € Kaakkurin tekojää 2,0M€ + huoltorakennuksen laajennus 400 000 € Työohjelma 1,3M€
				Yksityisiä suunniteltuja liikuntapaikkahankkeita Ouluun: Allas Sea Pool, jääkiipeilykeskus, Heinäpään jalkapallostadion, Linnanmaan jääurheilukeskus sekä tapahtuma- ja elämysareena.

Kuva 1. Liikuntapaikkarakentamisen aikajana vuosille 2022-2026

2027	2028	2029	2030	2031
Yht. € 1 300 000	Yht. 8 200 000€	Yht. 8 200 000€	Yht. 5 200 000€	Yht. 5 200 000€
Työohjelma 1,3M€	Vesi-Jatuli 7M€ Työohjelma 1,3M€	Vesi-Jatuli 7M€ Työohjelma 1,3M€	Raatin uimahalli 4M€ Työohjelma 1,3M€	Raatin uimahalli 4M€ Työohjelma 1,3M€

Kuva 2. Liikuntapaikkarakentamisen aikajana vuosille 2027-2031

7.1 Erillisinvestoinnit

Linnanmaan uimahalli; 16 800 000 €; 2022–2024

- Linnanmaan uimahalli on ollut yksi keskeisiä liikuntapaikkarakentamisen hankkeita Oulussa jo pitkään. Uimahallin rakentamista on tarkasteltu useammassa tarveselvityksessä ja hankesuunnitelmassa 1980-luvulta lähtien. Linnanmaan uimahallin profiili keskittyy ensisijaisesti kuntourheiluun, terveyttä edistävään liikuntaan, lasten uinninopetukseen. Tämä profilointi näkyy rakennettavan hallin allasratkaisuissa.

Castrenin urheilukeskuksen peruskorjaus; 1 800 000 €; 2023

- Castrenin urheilukeskukseen tehdään peruskorjaus, jonka yhteydessä mm. huoltorakennus uusitaan.

Raksilan uimahallin uudisrakentaminen; 38 735 000 €; 2024-2026

- Raksilan nykyinen uimahalli puretaan ja tilalle rakennetaan uusi uimahalli. Vanhan peruskorjaus ei ole enää kannattavaa.

Haukiputaan keskusurheilukentän huoltorakennuksen uusiminen; 400 000 €; 2024

- Nykyisen huoltorakennuksen talotekninen kunto on niin heikko, että peruskorjauksen toteuttaminen ei ole kannattavaa.

Kaakkurin urheilukeskuksen huoltorakennuksen laajennus; 400 000 €; 2026

- Kaakkurin tekojäen rakentamisen yhteydessä huoltorakennusta laajennetaan, jotta tekojäen jäädyttämiseen vaadittavalla koneistolla on riittävät tilat.

Liikuntahalli harjoitus- ja koululaiskäyttöön; 2025

- Keskustan alueen koulujen liikuntatuntien opetuksen osalta on haasteellista löytää riittävästi tiloja opetuskäyttöön. Liikuntatuntien puitteissa siirtymät koululta liikuntatilaan eivät voi olla liian pitkiä. Samoin keskustan alueella on tarvetta urheiluseurojen harjoituskäyttöön soveltuvista tiloista.

Vesi-Jatulin peruskorjaus; 14 000 000 €; 2028-2029

Raatin uimahallin peruskorjaus; 8 000 000 €; 2030-2031

7.2 Liikuntapalveluiden kunnossapito-ohjelman kautta toteutettavat kohteet ja muut uusinvestointikohteet

Työohjelma: Määräraha käytetään vuosittain ulkoliikunta-alueiden, lähiliikuntapaikkojen, urheilukeskusten, ulkoilureittien ja uimarantojen peruskunnostamiseen.

OuluZone investoinnit:

- Rata-alueiden kehittäminen (2022 ja 2023)

Vuotto-Särkijärvi moottorikelkkareitti (2022):

- Yhteishanke Utajärven kunnan kanssa. Oulun kaupungin osuus 32 kilometriä.

Casternin tekojää (suunnittelu 2022 ja toteutus 2023):

- Castrenin urheilukeskuksen peruskorjauksen yhteydessä toteutetaan lisäksi myös tekojääkenttä. Vanhan tekonurmen uusiminen pyritään toteuttamaan 2023.

Pateniemen urheilukeskuksen peruskorjaus (2023):

- Tekojääalueen laajentaminen, heittoalueen rakentaminen ja skeittipuisto

Kiiminki-OuluZone-Ylikiiminki moottorikelkkareitti (2023):

- Reitin pituus on 38 kilometriä, mikä yhdistää OuluZonen moottorikelkkailun reittiverkoston.

Kiiminki-Kierikki-Ylitannila moottorikelkkareitti (2023):

- Reitin pituus on 48 kilometriä. Reitti yhdistää Oulun seudun reitistön Pudasjärven, Syötteen ja Koillismaan reitistöön sekä tuo virallisen reittiyhteyden Kierikin matkailukeskukseen.

Isokangas-Harakkaperä moottorikelkkareitti (2023):

- Reitin pituus on 8 kilometriä. Reitti yhdistää Oulun seudun reitistön lin ja Kuivaniemen moottorikelkkailu-urastoon.

Haukiputaan keskusurheilukentän peruskorjaus (2024-2025):

- Haukiputaan keskusurheilukenttä peruskorjataan monipuoliseksi urheilukeskukseksi huoltorakennuksineen.

Tuiran talviuintipaikan laituri (2024):

- Tuiran uimarannan laituri rakennetaan Oulun Rantasaunaseura ry:n yleisen saunan hankkeen yhteydessä.

Kaakkurin tekojään rakentaminen ja keinonurmen uusiminen (2026):

- Kaakkurin tekojään rakentaminen toteutetaan Kaakkurin huoltorakennuksen laajennuksen yhteydessä. Kaakkurin tekojään rakentamisen yhteydessä tarkastellaan koko urheilukeskuksen toiminnot sekä niiden sijoittuminen alueella. Samassa yhteydessä uusitaan mm. keinonurmi.

7.3 Liikelaitos Oulun Tilakeskuksen perusparannusohjelmasta toteutettavat kohteet

Linnanmaan liikuntahallin peruskorjaus; 3 515 000 €; 2022-2023

Oulun jäähallin peruskorjaus; 500 000 €; 2022

Liikuntakeskus Vorellin vesikattokorjaus; 130 000 €; 2022

Linnanmaan jäähallin perusparannus; 410 000 €; 2023-2024

Kasarmin urheiluhallin vesikatto- ja ikkunakorjaus; 910 000 €; 2023

Castrenin urheilukeskuksen peruskorjaus; 1 800 000 €; 2023

Raksilan tekojään peruskorjaus; 500 000 €; 2024

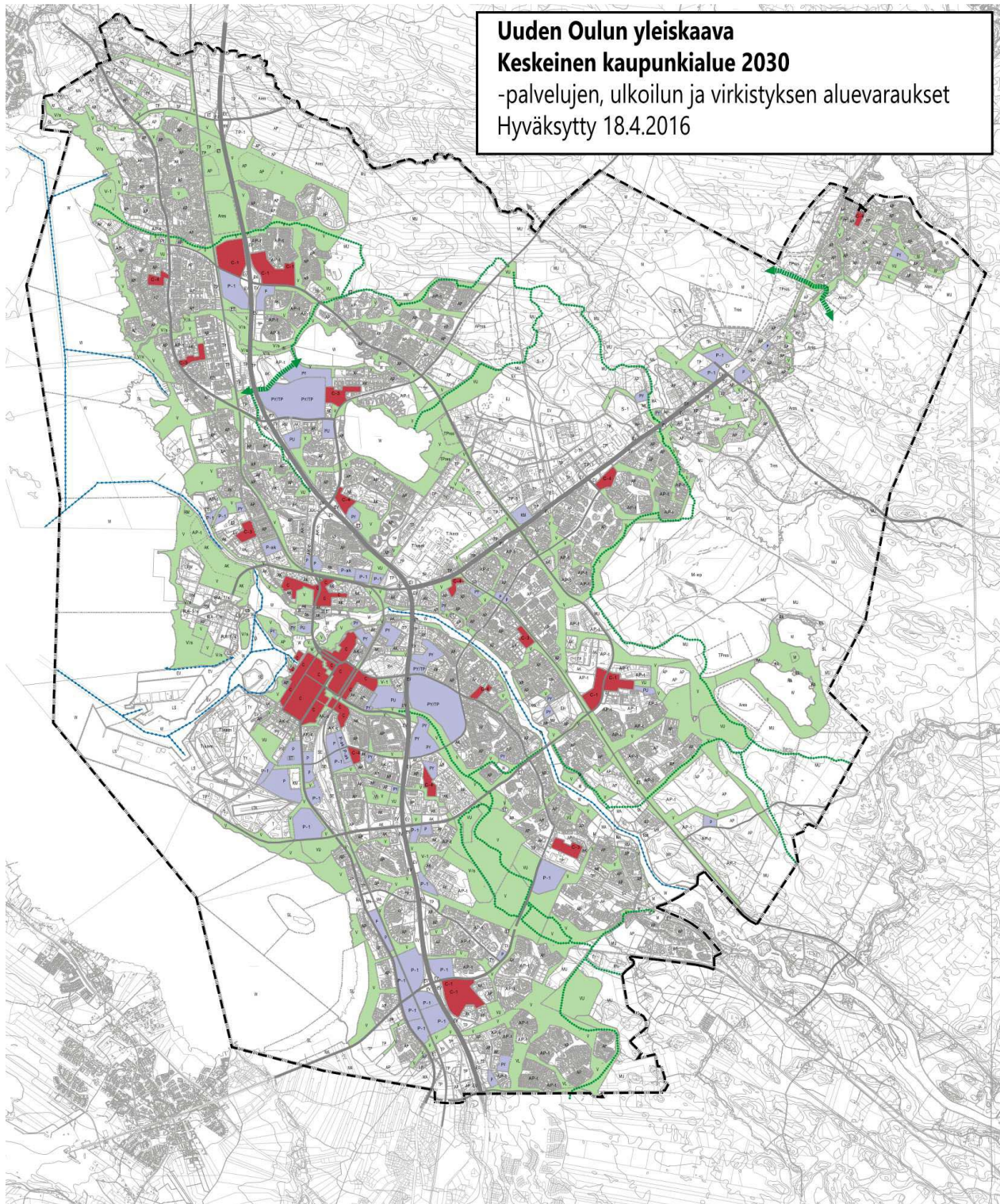
8 Lähteet

Valtion liikuntaneuvosto. (2014) *Liikuntapaikkarakentamisen suunta*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2014:4.
http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/378/www_liikuntapaikkarakentamisen_suunta_paivitetty.pdf

Valtion liikuntaneuvosto. (2021) *Liikuntapaikkarakentamisen suunta*.
Hyväksytty Valtion liikuntaneuvostossa 15.4.2021.

9 Liitteet

LIITE 1a. Uuden Oulun yleiskaavaehdotus, Keskeinen kaupunkialue 2030

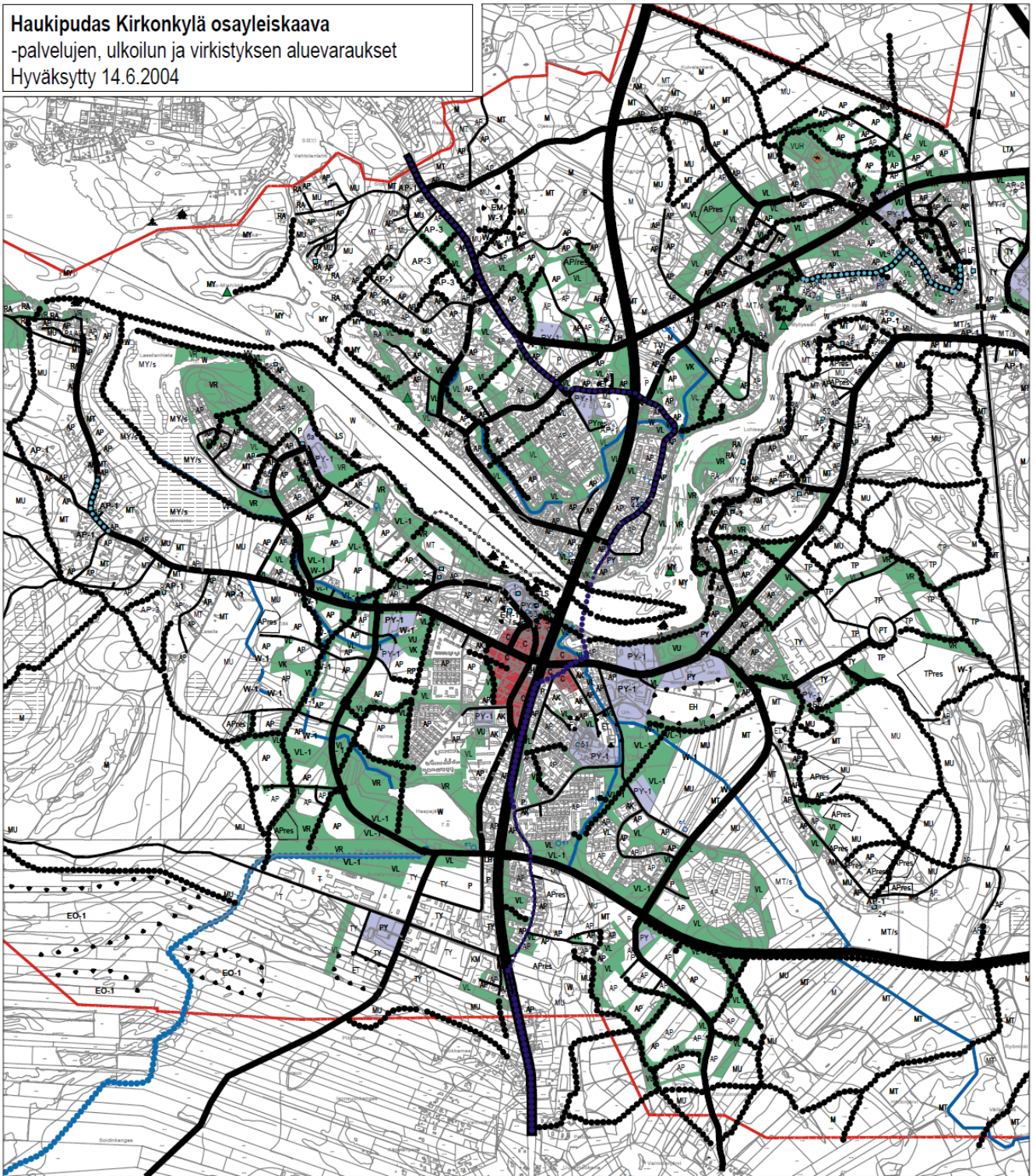
Uuden Oulun yleiskaava
Keskeinen kaupunkialue 2030
 -palvelujen, ulkoilun ja virkistyksen aluevaraukset
 Hyväksytty 18.4.2016

- 0-1** **PÄÄKESKUS, Keskustatointojen alue.**
 Alue varataan Oulun kaupunkiseutua ja sen vaikutusalueita palveleville keskustatoinnoille, kuten kaupalle, julkisille ja yksityisille palveluille, hallinnolle, keskuksistaan soveltuville asumiselle ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille työpaikatoinnoille. Keskustatointojen alueelle saa sijoittaa merkityksellään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä.
- 0-2** **ALUEKESKUS, Keskustatointojen alue.**
 Alue varataan useampaan suuraluetta palveleville keskustatoinnoille, kuten kaupalle, julkisille ja yksityisille palveluille, hallinnolle, keskuksistaan soveltuville asumiselle ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille työpaikatoinnoille. Alueelle saa sijoittaa merkityksellään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä. Alueelle sijoittuvien vähittäiskaupan suuryksiköiden yhteenlaskettu kerrosala saa olla Kaakurin aluekeskuksessa enintään 50 000, Huikavaran aluekeskuksessa 50 000 ja Etelätarjusen aluekeskuksessa 70 000 kerrosneliometriä.
- 0-3** **PAIKALLISEKESKUS, Keskustatointojen alue.**
 Alue varataan suuraluon asuukauden käyttämille kaupallisille ja muille yksityisille palveluille, julkisille palveluille, asumiselle sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomille työpaikatoinnoille. Alueelle saa sijoittaa enintään 5000 kerrosneliometriä suuruista vähittäiskaupan suuryksikön.
- 0-4** **KAUPUNGINOSKESKUS, Keskustatointojen alue.**
 Alue varataan yhden tai useamman kaupunginosan toiminnalliseksi keskuksiksi, johon saa sijoittaa julkisia tai yksityisiä palveluja, osakeshukuksia sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia työpaikatoinnoita. Alueelle sijoittuvia yksittäinen myymälää saa olla kooltaan enintään 2000 kerrosneliometriä.

- PY** **JULKISTEN PALVELUJEN ALUE.**
 Alue varataan luonteeltaan julkisille palveluille. Lisäksi alueelle saa sijoittaa palvelujen yhteyteen soveltuvia työpaikatoinnoita ja vähäisessä määrin myös asumista.
- PU** **URHEILU- JA VIRKISTYSKESKUSTEN ALUE.**
 Alue varataan urheilu- ja virkistyskeskuksia sekä niihin liittyviä palveluja varten. Lisäksi alueelle saa sijoittaa urheilu- ja virkistyskeskuksiin soveltuvia työpaikatoinnoita.
- V-1** **VIIRKISTYSALUE, JOLLA ALUEEN AIEMPI KÄYTTÖ RAJOITTAA TOIMINTOJA.**
 Alue varataan yleiseen virkistys- ja ulkoilukäyttöön. Alueella on sallittua sellainen virkistystä ja ulkoilua palveleva käyttö ja rakentaminen, joka ei edellytä kaivamista; maaston muotoilua tai muuta maaperän muokkaamista.
- Vis** **LUONONMUKAISENA SÄILYTTÄVÄ VIRKISTYSALUE.**
 Alue varataan yleiseen virkistys- ja ulkoilukäyttöön sekä opetuskäyttöön. Alueella on erityisiä ympäristöarvoja, jotka tulee säilyttää. Alueella on sallittu virkistys- ja ulkoilukäyttöä palveleva rakentaminen siten, etteivät sen luonnonolosuhteet muutu. Luontoarvoja ja virkistyskäytönmahdollisuuksia mahdollisesti vaarantavaan toimintaan on saatava MRL 128 §:n mukainen määsennysohje.
- W** **URHEILU- JA VIRKISTYSPALVELUJEN ALUE.**
 Alue varataan urheilu- ja virkistyspalveluille ja erityislaatuunpaikoille. Alueella on sallittu urheilu- ja virkistyskäyttöä palveleva rakentaminen.

- KEVYEN LIIKENTEEN PÄREITTI.**
 OHEELLIINEN ULKOILUN PÄREITTI.
- VIERHYTEYSTARIE.**
 Merkinnällä osoitettujen vierihyöden tarkempi sijainti ratkaistaan osena kaavalla.

Haukipudas Kirkonkylä osayleiskaava
-palvelujen, ulkoilun ja virkistyksen aluevaraukset
Hyväksytty 14.6.2004

C

KESKUSTAOIMINTOJEN ALUE.

PY

JULKISTEN PALVELUJEN JA HALLINNON ALUE.

PY-1

JULKISTEN PALVELUJEN JA HALLINNON ALUE.
Alue on varattu lähinnä koulutoimen tai sosiaalitoimen palveluille.

VL

LÄHIVIRKISTYSALUE.

VL-1

LÄHIVIRKISTYSALUE.
Virkistysalueen maastoa saa muotoilla alueiden rakentamisessa jäävillä ylijäämämassoilla. Massat tulee sijoittaa tarkemman suunnittelun pohjalta osaksi leikkipuistoa tai ulkoilualuetta siten, että olevaa vartunutta puustoa säilytetään.

VU

URHEILU- JA VIRKISTYSPALVELUJEN ALUE.

VK

ASUNTOALUEEN KESKUSLEIKKIPUISTO.
Alue on tarkoitettu rakennetulle leikkipuistolle.

VR

RETKEILY- JA ULKOILUALUE.

W

UIMARANTA-ALUE.

VUH

ELÄINURHEILUALUE.
Alueelle saa rakentaa hevostallin maneesineen, koiratarhan tai muita vastaavia eläinurheilualan toimintaan liittyviä rakennuksia.

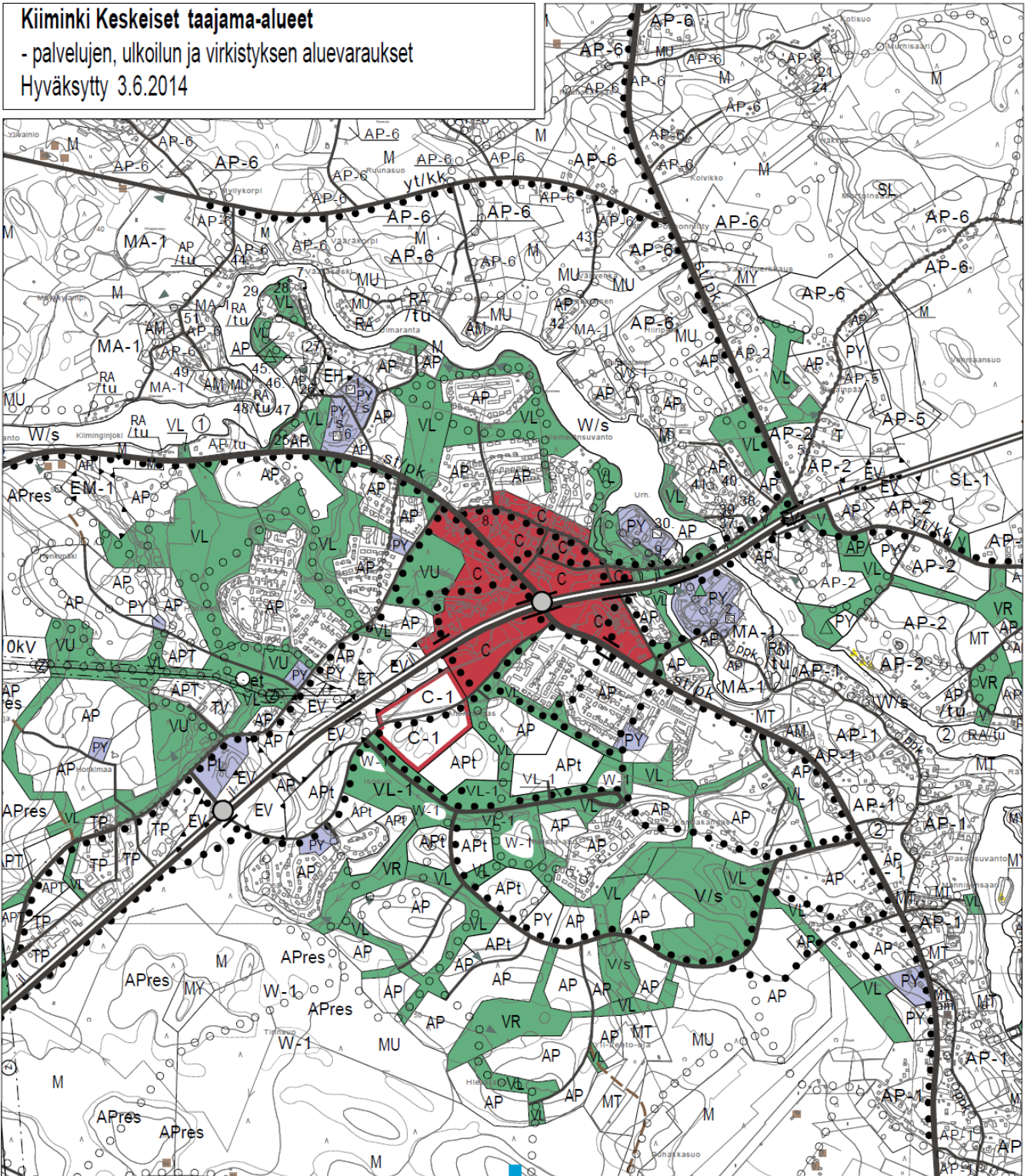
●●●●●●

OHJEELLINEN ULKOILUREITTI.
Reitin toteuttaminen edellyttää reittitoimitusta tai sopimusta maanomistajan kanssa.
hi= hihtolatu.
rats= ratsastus- tai raviharjoittelureitti.

●●●●●●

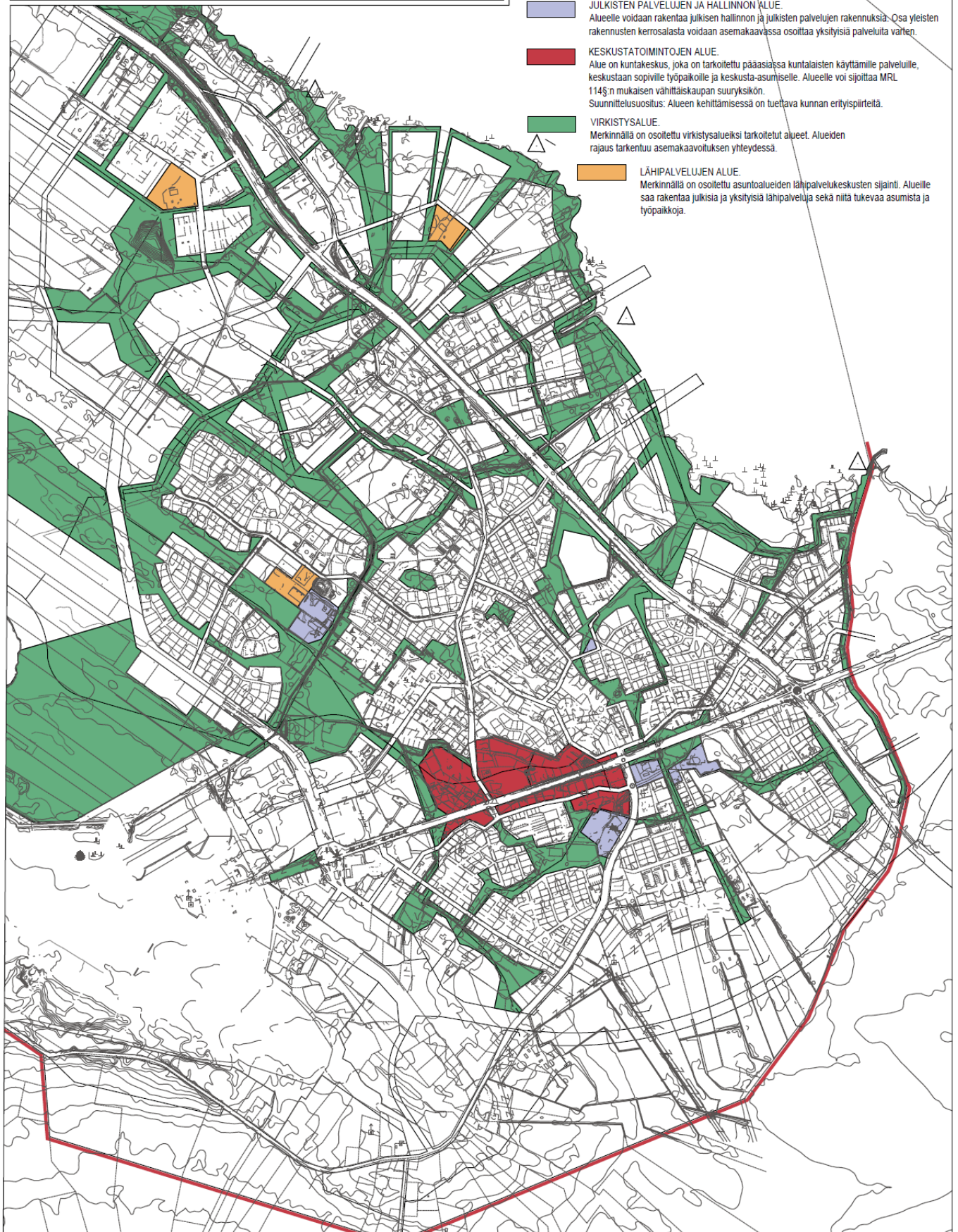
ULKOILUREITTIYHTEYS AJOTIELLÄ.
VALAISTU ULKOILUREITTI.

Kiiminki Keskeiset taajama-alueet
 - palvelujen, ulkoilun ja virkistystyksen aluevaraukset
 Hyväksytty 3.6.2014

C	Keskustatoimintojen alue.	VU	Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue.
C-1	Keskustatoimintojen alue.
Alueelle ei sallita vähittäiskaupan suuryksikköä.	VR	Retkeily- ja ulkoilualue.
Maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman maisematyölupaa (toimenpiderajoitus MRL 43§ ja 128§).
Alueelle saa rakentaa ulkoilureittejä ja ulkoilukäyttöä palvelevia pienehköjä rakennelmia.
PL	Lähipalvelujen alue.	●●●ppk○○○	Kevyt liikenne katualueella.
Hidaskatu, pihakatu, kävelypainotteinen katu tai vähäliikenteinen katu tai tie.
Katua tai tietä käytetään kevyen liikenteen yhteytenä tai ulkoilureittinä.
Kevyen liikenteen olosuhteita parannetaan rakenteellisin keinoin.
PY	Julkisten palvelujen ja hallinnon alue.	○○○○○○○	Ohjeellinen ulkoilureitti.
Reitin toteuttaminen edellyttää reititoimitusta tai sopimusta maanomistajien kanssa. hi=latu rats=ratsastusreitti
V	Virkistysalue.
Maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman maisematyölupaa (toimenpiderajoitus MRL 43§ ja 128§).	●●●●●●●●	Ohjeellinen kevyen liikenteen reitti.
Yhteystarve on sitova. On suositeltavaa, että yhteys rakennetaan kun uudet asuinalueet otetaan käyttöön.
VL	Lähivirkistysalue.
Maisemaa muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman maisematyölupaa (toimenpiderajoitus MRL 43§ ja 128§).		
VL-1	Lähivirkistysalue.
Rakentamisen myötä muuttuva ja osittain kuivatettava suoalue, joka rakennetaan maisemapiustoksi vesiaiheineen.		
W	Uimaranta-alue.		

Oulunsalo Keskeisten alueiden osayleiskaava
-palvelujen, ulkoilun ja virkistysaluevaraukset
Hyväksytty 26.2.2010

LIITE 2.

Liikuntapaikkojen laatukriteeristö koostuu seuraavista osa-alueista ja määrittelyistä:

A. Asiakkaiden tarpeet

1. Asukasmäärät ja ikäluokat (Esim. Oulussa asukasluku on n. 196 000)

1. asukkaita alueella (> 40 000)
2. asukkaita alueella (10 000 – 40 000)
3. asukkaita alueella (3000 – 10 000)
4. asukkaita alueella (< 3000)

2. Käyttäjät/käyttöaste

1. runsaassa käytössä, kilpaurheilukäytössä
2. säännöllisesti kunto- ja kilpaliikuntakäytössä
3. säännöllisesti kuntoliikuntakäytössä
4. satunnaisessa käytössä

3. Asukas/asiakastyytyväisyys

1. asiakkaat tyytyväisiä, ei kehitettävää
2. asiakkaat tyytyväisiä, vähän kehitettävää
3. kaikki jotakuinkin ok., jonkin verran kehitettävää
4. asiakkaat tyytymättömiä, runsaasti kehitettävää

4. Terveysvaikutukset

1. kansanterveydellisesti ja erityisryhmille erittäin merkittävä
2. yleisesti kansanterveydellisesti merkittävä
3. jonkin verran kansanterveydellistä merkittävyyttä
4. ei sanottavasti merkitystä kansanterveyteen

B. Liikuntapaikan sijainti

5. Saavutettavuus

1. erinomainen sijainti, hyvät kulkuyhteydet
2. hyvä sijainti lähellä asutuskeskuksia, hyvät kulkuyhteydet
3. kohtuullisen välimatkan päässä asutuskeskuksesta, kohtuulliset kulkuyhteydet
4. syrjäinen

6. Luonnonarvot, estetiikka

1. luonnonarvoiltaan merkittävä ja maisemaltaan kaunis, estetiikka huomioitu hyvin liikuntapaikan rakennelmissa, kulttuurihistoriallisesti merkittävä
2. luonnonarvoja jonkin verran, estetiikka huomioitu hyvin liikuntapaikan rakennelmissa
3. estetiikka huomioitu liikuntapaikan rakennelmissa
4. ei sanottavasti ole kiinnitetty estetiikkaan huomioita

7. Maantieteelliset ja/tai varustukselliset ominaisuudet

1. vaihteleva maasto, huomattavia korkeuseroja ja laadukas pohja/monipuolinen ja laadukas varustus
2. maastossa vaihteluita, korkeuseroja/ monipuolinen varustus
3. maastossa vain vähän vaihteluita, vähän korkeuseroja/normaali varustus
4. monotoninen ympäristö/niukka varustus

C. Palvelun taso ja laatuvaatimukset

8. Liikuntapaikan laatu, varustetaso

1. huipputason paikka, huomioitu sekä huippu-urheilu että erityisryhmät
2. mahdollistaa harraste- ja kilpaurheilua tasokkaissa olosuhteissa
3. laadukkaat palvelut harrastajalle, omatoimikuntoilijalle ja kouluille/päiväkodeille
4. varustelutaso vaatimatonta

9. Liikuntapaikan aukioloaika

1. mahdollisuus käyttää ympäri vuoden kaikkina päivinä 24 tuntia
2. mahdollisuus käyttää ympäri vuoden kaikkina päivinä suppeammalla aukioloajalla
3. mahdollisuus käyttää rajoitetulla aukioloajalla (joko päivän aikana tai osan vuotta)
4. rajoitettu aukioloaika

10. Vuoronvaraus

1. säännöllinen vuoronvaraus koko vuoden
2. säännöllinen vuoronvaraus osan vuotta
3. osittainen vuoronvaraus
4. ei vuoronvarausta

11. Ylläpito, huoltotarpeet

1. vaatii jatkuva huoltoa ja ylläpitoa
2. vaatii säännöllistä huoltoa ja ylläpitoa
3. vaatii viikoittaista ylläpitoa ja huoltoa
4. ylläpito ja huolto vain tarvittaessa

12. Henkilöstön pätevyys

1. työn vaatima ammattitutkinto ja käytännön osaaminen
2. työn vaatima ammattitutkinto
3. työn vaatima osaaminen hankittu työn tekemisen kautta
4. sovellettavissa oleva osaaminen

13. Toteutettavuus, resurssit

1. erittäin helppo toteuttaa
2. helppo toteuttaa
3. toteutus kohtalaista
4. toteutettavuus työlästä.

LIITE 3. Frisbeegolf -ratojen maankäytön periaatteet

Sivistys- ja kulttuuripalvelut ja yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut sekä Tilapalvelut ja Infra liikelaitos ovat yhteistyössä valmistelleet seuraavat ohjeelliset maankäytön periaatteet Frisbeegolf -radoiksi luovutettavien alueiden osalta.

Sivistys- ja kulttuuripalvelut palvelut koordinoi jatkossa käyttö lupien myöntämistä ja hallintokunnat vastaavat hallinnoimiensa alueiden osalta ratojen luvan myöntämisestä Sivistys- ja kulttuuripalvelujen esityksestä. Myös liikelaitokset voivat noudattaa hallitsemillaan alueilla samoja perusteita ja toimintamallia soveltaen. Frisbeegolf -radaksi soveltuvan alueen luovutus suositellaan tehtäväksi ns. alueen tilapäisenä käyttö lupana seuraavin lupaehtoin:

1. Lupa Frisbeegolf -radalle myönnetään ensisijaisesti lajin parissa toimiville yrityksille, yhdistyksille ja yhteisöille, joilla on kokemusta ratojen suunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta.
2. Radan käyttäminen tulee olla maksuton kaikille lajin harrastajille.
3. Lupa-aika on aluksi 5 vuotta.
4. Lupaa haetaan kirjallisella lupahakemuksella, joka sisältää suunnitelmakartan lupa-alueesta.
5. Luvasta ei peritä lupamaksua.
6. Lupa annetaan liitekartan mukaiselle alueelle ainoastaan Frisbeegolf -radan toteutusta varten. Alueen käyttäminen muuhun käyttötarkoitukseen on kielletty.
7. Mikäli lupa-alueen kaavoittaminen tai muu rakentaminen edellyttää radan siirtämistä tai poistamista ennen lupa-ajan päättymistä, toimenpiteet suorittaa luvan saaja 3 kk kuluessa ilmoituksen saannista kustannuksellaan.
8. Luvan saaja vastaa rata-alueen turvallisuudesta, käytettävyydestä, kunnossapidosta ja ympäristön siisteydestä.
9. Luvan saaja on velvollinen luvan päättymisen jälkeen viemään pois omistamansa rakenteet sekä siistimään lupa-alueen. Jollei näin tapahdu kuuden (6) kuukauden kuluttua lupa-ajan päättymisestä, on kaupungilla oikeus luvan saajan lukuun myydä rakenteet julkisella huutokaupalla tai muulla menettelyllä sekä huolehtia luvan saajan kustannuksella lupa-alueen siivoamisesta.
10. Mikäli luvan saaja ei noudata lupaehtoja, on kaupungilla oikeus irtisanoa lupa välittömästi ja velvoittaa luvansaaja maksamaan kaupungille sopimussakkoa tuhat (1000) euroa.
11. Luvan saajan tulee hankkia kaikki muut mahdolliset Frisbeegolf -radan rakentamisen ja ylläpidon vaatimat luvat ja suostumukset.